

Playing as a Creative Tool for a Visual Artist

It's About Time – Teatime! acrylic painting as a case study

MISA SARASTE

BACHELOR'S THESIS
May 2021

Degree Programme in Media and Fine Art
Fine Art Study Path

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media and Fine Arts
Option of Fine Art

SARASTE, MISA:
Playing as a Creative Tool for a Visual Artist

Bachelor's thesis 46 pages, appendices 50 pages
May 2021

The purpose of this study was to gather information on how play and playfulness are present in the creative process amongst visual artists. The aim was to find out if there is a way to increase creativity via playfulness. This study concentrates on imagination-at-play, excluding for example playing video games or other types of play with structure and rules.

The theoretical data for this thesis was collected from various sources including books, articles, studies, video interviews and publications concerning creativity and play. Four respected Finnish visual artists Leonora Fredriksson, Mikko Kallio, Jani Leinonen and Katja Tukiainen were interviewed as the main source of information.

Report of the process of the painting *It's About Time – Teatime!*, the artistic part of this thesis, was included as a case study.

The findings indicated that playing helps in achieving a creative state of mind and is an essential part of the artist's creative process. It can be terrifying to suffer from an artist block, especially for artists in the beginning of their career. Therefore it is beneficial to increase the knowledge on these matters. Playing can increase creativity but also make working fun – and not only for artists.

Key words: contemporary art, acrylic painting, play, playfulness, creativity

CONTENTS

1	INTRODUCTION	4
2	WHAT IS PLAYING?	6
3	THE DEFINITION OF CREATIVITY	9
4	THE LINK BETWEEN PLAYING, CREATIVITY AND ART	10
5	PLAYFUL TOOLS FOR CREATIVITY	12
	5.1 Why are tools needed?	12
	5.2 Tools available	12
6	EXAMPLES OF PLAYFUL FINNISH ARTISTS	14
	6.1 Leonora Fredriksson	14
	6.2 Mikko Kallio	18
	6.3 Jani Leinonen.....	21
	6.4 Katja Tukiainen	25
	6.5 Summary.....	28
7	PAINTING IT'S ABOUT TIME – TEATIME!	30
	7.1 Background and themes	30
	7.2 Painting process.....	32
	7.3 Statement: It's About Time – Teatime!.....	40
8	CONCLUSIONS	42
	REFERENCES	44
	APPENDICES.....	47
	Appendix 1. Interview with Leonora Fredriksson	47
	Appendix 2. Interview and work process description by Mikko Kallio .	57
	Appendix 3. Interview with Jani Leinonen	60
	Appendix 4. Interview with Katja Tukiainen.....	74
	Appendix 5. Interview with Kirsi Tirri	83

1 INTRODUCTION

Creativity is one of the most important features of an artist. One cannot reach very far in an artist career by only copying and being skilled at a technical level. One aim of this thesis is to find out where creativity comes from and if it can be supported by playing and being playful. In this study playing and creativity are being discussed mainly from an individual perspective since there are various ways to observe them.

The word “play” has multiple meanings in English language, but in this study the word is used with the purpose of describing playfulness and imagination-at-play ruling out for example playing video games or other types of more structured playing. This study puts the emphasis on the imaginative aspect and freedom of playing – the playing that may happen alone in a seemingly different state of existence.

Playfulness can be found in so many artists’ works and it seemed like an interesting topic to investigate in order to ascertain if playing can be found as a part of the artist working process as well. For example, Banksy seems to use playfulness as a critical method – a tool for expressing political messages. In Lynette Yaidom-Boakye’s or Alice Neel’s portraits the visual language appears to be playful. This study interviewed four Finnish, playful-seeming professional artists Leonora Fredriksson, Mikko Kallio, Jani Leinonen and Katja Tukiainen in order to get information on if playing is a part of their creative process.

Although all the artworks mentioned in this study seem somewhat playful, playing and playfulness are discussed as tools to increase the creativity of an artist. The artwork itself – the outcome of a creative process – does not necessarily always seem playful even though there might be playfulness found in the working process. On the other hand, one can also find playful elements in very minimalistic works or some other artworks where the playfulness does not seem that obvious. Playing is not always fun either, perhaps a weird seeming process of play can be found behind a disturbing work of art. In surrealistic art objects and concepts are often turned upside down creating images with a weird atmosphere.

For my artist professional identity, playing has become increasingly important. In my experience the more I allow myself to play while working the more freedom can be found in my artworks. By allowing myself to play I usually come up with more interesting themes. As Susanna Crossman describes in her article *The Play Cure*, by playing we expand our world and open doors, playing can be seen as an opening of multitudes (Susanna Crossman 04.02.2021) Similarly my degree-show work, *It's About Time – Teatime!* investigates the power of playing on many levels. My working process for the artistic part of my thesis is presented in this study alongside the final artwork.

2 WHAT IS PLAYING?

According to master of philosophy Kai Vakkuri people have always played and they will continue playing forevermore. (Vakkuri 1999, 6). Playing seems to have a long history and it can be found everywhere where somekind of thinking takes place. In comparison to other animals, people seem to have an intention involved when it comes to playing writes Ph.I. Miika Luoto in his article *Gadamer: Leikki*. As stated by him it is labelled as conscious intentionality in science. On the other hand there are some examples of other animals playing with intention that make the difference between humans and animals seem a bit vague – for example, a gesture of giving up in a playful animal fight and the winner not attacking after the gesture. (Luoto, M 2015,2-3).

Defining play can be a tricky question because the word “play” can be used to describe so many concepts such as playing music, a play in a theatre, playing games etc. Here the discussion concerns mostly the kind of play that could be determined as imagination-at-play or playfulness. Playing seems to describe something active, something that is going on intentionally but freely. Vakkuri defines play being a medium of self-expressiveness and action. D.W. Winnicot, one of the greatest British psychoanalysts, also writes in his book *Playing and Reality* that playing is doing (Winnicot 2005, 55).

When thinking about playing, one may think of something light, playful, easy and fun. When playing was being discussed with professor of education Kirsi Tirri, it was mentioned what an important role play has in terms of learning empathy via role play. Winnicot has claimed that playing is a natural thing – it is universal, and that one of its phenomena is psychoanalysis. By facilitating growth playing facilitates health and it can lead into group relationships. (Winnicot 2005, 56). Due to the reasons listed above we should not underestimate the power of playing. It is important and serious despite the fact that it often happens to be very enjoyable as well. Luoto’s writing supports this statement. He analyses Nietzsche’s writings about the seriousness of play describing how in the act of playing there is a great seriousness such as in a child’s play, and maturity is finding that seriousness, that creative power in both life and art. (Luoto 2015, 8).

Playing also requires trust, suggests Crossman, – Especially when playing in a group; everyone needs to feel safe to play because of the nature of playing. (Crossman 2021) As an artist working alone it is perhaps easier to throw oneself into play but in a group or with a playmate playing can feel even more magical. Confidence is needed to reach that state of freedom in playing (Crossman 2021).

An interesting aspect of playing is also the fact that, according to Winnicott, playing does not happen in the inner psychic reality of a person, nor in the external world. It seems to take place outside the individual. (Winnicott 2005, 69). Therefore it can be suggested that playing can take an artist to another place where the ideas and magic happen. Playing can include a near-hallucinatory experience that happens in the mind but also it can be objectively perceived through actual or shared reality (Winnicott 2005, 70).

Tirri also mentioned while being interviewed how we do not necessarily need toys or tools to play and that it is rather easy. Winnicott suggests that as well. According to him playing also manifests itself, – for example in the tone of voice, choice of words, and in the sense of humour. (Winnicott 2005, 54). It begins to seem playing as an adult is not that difficult at all. It can be useless to fill a room with objects stimulating adults to play; maybe there is more room for creativity when the use of an object is not defined so narrowly.

Through art, adults have one possible way of throwing themselves into play. This does not concern only artists. Curator and gallerist Veikko Halmetoja writes about Jasmin Anoschkin's sculptures in the book *Golden Menstruation*. He describes how Anoschkin has managed to create a world where adults have the permission to play. The animal-shaped sculptures have given names and people talk to them and treat them like household pets. (Anoschkin 2019, 11.) People have expressed their gratitude for having been given the permission to be naïve and funny, experiencing a fairy tale moment away from everyday life (Anoschkin, 2019, 15). The role of art was under discussion with Tirri as well. In her opinion, adult's play can for example consist of sex, sports and different kinds of art forms both as an artist but also as a consumer.

Because play is not the main subject of this thesis and it is examined here as a positive tool, the negative aspects of play are not thoroughly investigated here. Nevertheless, one needs to mention the possible disruptive side of it when playing becomes appropriate. Associate professor Miguel Sicart writes in his book *Play Matters* how play in its freedom can turn disruptive when being, – for example, illegal. (Sicart 2014, 15). Playing can also become addictive or harmful in other ways. It is beneficial to be aware of these facts, even though there might be smaller chances of play becoming disruptive in the solitude of an artist studio.

3 THE DEFINITION OF CREATIVITY

Defining creativity seems to be challenging. Ph.D. Pentti Sydänmaalakka states in his book *Continuous Renewal –The Only Way to Survive* that there can be found over one hundred definitions for creativity in the literature. Sydänmaalakka decided to define creativity in various complementary ways. One definition is that creativity is the ability to see differently and use that talent to build something new and original out of it. (Sydänmaalakka 2017, 77). Professional artist Jenny Hare suggests in her book *Unlock Your Creativity* that creativity is often associated with invention (Hare 2011, 2.) Therefore it can be suggested that with the power of creativity people are able to produce something new and innovative. Knowledge without creativity does not take us forward; it is mainly non-evolving repetition.

Sydänmaalakka also suggests that there is a link between creativity and the ability to put things into practice. Even though some claim that creativity is not necessarily result-oriented but rather an open concept there seems to be an active element in creativity being discussed. According to Sydänmaalakka creativity can be both constructive but also destructive. (Sydänmaalakka 2017, 78). More than creativity innovativeness has a more concrete result, even though creativity and innovativeness often overlap (Sydänmaalakka 2017, 103).

Winnicott also suggests that creativity can be comprehended as something universal equaling being alive, and that people can be deprived of creativity in various ways such as through exploitation. He also describes how creativity exists everywhere in creative impulses that are present whenever anything is being done deliberately. (Winnicott 2005, 91-92) One cannot close the conversation concerning creativity without mentioning the mystical approach, where creativity is thought to be a gift from God and that art is a way God speaks through the artist. According to this approach creativity is a mystical thing and cannot be measured or trained but is merely a gift. (Sydänmaalakka 2017, 82).

4 THE LINK BETWEEN PLAYING, CREATIVITY AND ART

Creativity is strongly linked to imagination, suggests professional artist Jenny Hare (Hare 2011, 1.) Imagination-at-play is something people often do as children. According to Hare, by allowing our imagination to stretch and play, our creativity will thrive (Hare 2011, 2.) Winnicot suggests that as well. He claims playing is perhaps the only time when people are free to be creative (Winnicot 2005, 71).

An interesting link is found when comparing the interview of Tirri with Sydänmaalakka's writings. Tirri discusses adult play as consisting of matters like sex, sports and different kinds of arts like those mentioned above. Sydänmaalakka states that creative activity is exciting and energizing. He also claims artists or scientists creative works as using emotions that arouse the feeling of being fully alive and that the same kinds of emotions can be raised, according to him, perhaps only through sex, sports, music and religious experience. It seems without creativity there is no playing, in the meaning of imagination-at-play. At least there seems to be an endless cycle of creativity and play interacting with each other.

When art is being examined from a philosophical aspect there can be found elements of play involved. Artwork is something made with intention, like in playing, unlike things manufactured for a special purpose claims Luoto in his article (Luoto 2015, 3). There are all kinds of different intentions and meanings in artworks that people experiencing the work may never even know anything about. Artworks can be described as made with a playful grip: there is something intended, imagined and played with while the artwork is being executed and the viewer needs to imagine or play in their way to experience them. The interpretation or experience depends on the viewer.

In performance art, playing is present as a way of executing political messages states Sicart (Sicart 2014, 76). He mentions the Fluxus movement as an example of playful humour and political play (Sicart 2014, 75). In performance art playfulness seems to be often present, especially in interactive performance acts where there can be found obvious elements of play between the performer and the audience.

Luoto finds it difficult to use the word “artwork”, because art is not made or manufactured, for a purpose of use. He finds “creation” more descriptive, because an artwork seems to evolve from the original idea in its process and becomes something of its own. (Luoto 2015, 4). In his article Luoto also describes how people are being detached from the surrounding world when separating the concepts of art and life. His message seems to be that like life is art, playing is not the opposite of seriousness but the true basis for a natural spiritual life. There is both commitment and freedom in playing. (Luoto 2015, 8)

5 PLAYFUL TOOLS FOR CREATIVITY

5.1 Why are tools needed?

There are numerous books on how to increase creativity. There must be some kind of need for both all the self-help books and deep analysis on creativity. In the self-help books artist blocks are mentioned various times. In the book *Tools For Dreamers* Robert B. Dilts interviews a Pulitzer prize winning composer Michael Colgrass who describes artist's block as being a terrible thing not because he would not know if he would ever get out of it, but because at that moment he feels he has either done something wrong or is about to do something wrong. (Dilts R.B., Epstein, T. & Dilts R.W. 1991, 96)

It is obvious no one is able to produce something amazing and innovative constantly. It is also said that no artist can produce only master pieces. Lecturer, artist and writer Rod Judkins describes in his book *The Art of Creative Thinking* how there is a vast collection of unseen Picasso paintings in Paris in a vault. Picasso seems to have selected the best five percent for the exhibitions editing out the weak. (Judkins 2015, 62) This suggests the way to achieve excellent results demands a lot of work. Or play. By playing one can let themselves work more freely giving the works more options – more directions to go into and not mind the works that seem like mistakes.

5.2 Tools available

Professional artist Jenny Hare claims that play is to creativity what salt is to food. She suggests in her book *Unlock Your Creativity* that because playing is fun and makes us laugh, it raises our serotonin levels and therefor renews our optimism, self-confidence, and even stream of ideas (Hare 2011, 24).

According to Hare, one can get uplifted and energized with a friend by dancing, enjoying conversation, joshing or debating that can lead to laughing out loud and getting excited in some way (Hare 2011, 24.) Julia Cameron, who is a filmmaker and an author amongst other things, writes in the book *The Artist's Way* how

important it is to self-nourish the artist brain. In the book she mentions dancing as well, and how for example barefoot dancing can make an artist's play day fun. (Cameron 2020, 23) Dancing can be paralleled with playing since there is the same kind of freedom but also intention involved.

Imaginative thinking, like playing with thoughts, can feed creativity as well. Hare suggests that by inventing something without bringing it into action one can excite creativity (Hare 2011, 24.) How exciting it can be to just imagine things on a walk for example! Thinking how people live in their houses or how that glove ended up there and whose it is, or, a very used example, what figures one can find in the clouds, or imagining stories are all ways to play with imagination. This suggests that playing is not that hard. It can be found everywhere and it does not need that much effort to take place.

One should also keep in mind that we are all individuals. What works for someone does not work for everybody. For example via meditation creativity and playfulness can be nourished according to director David Lynch. When being able to catch the ideas from a deeper level creativity starts streaming and life becomes like a fantastic play he states in the book *Room to Dream* joining in the crew of other professionals linking creativity with play. (Lynch 2008, 33).

Julia Cameron has found many different ways to solve a creative block. In her book *The Artist's Way* she describes a 12 -week program for a recovering artist. The program includes all kinds of tasks and some of them seem silly. But that seems to be the point -being silly (Cameron 2020, 112). By letting go of the inner critic and executing playful tasks, one is able to find free creativity according to Cameron.

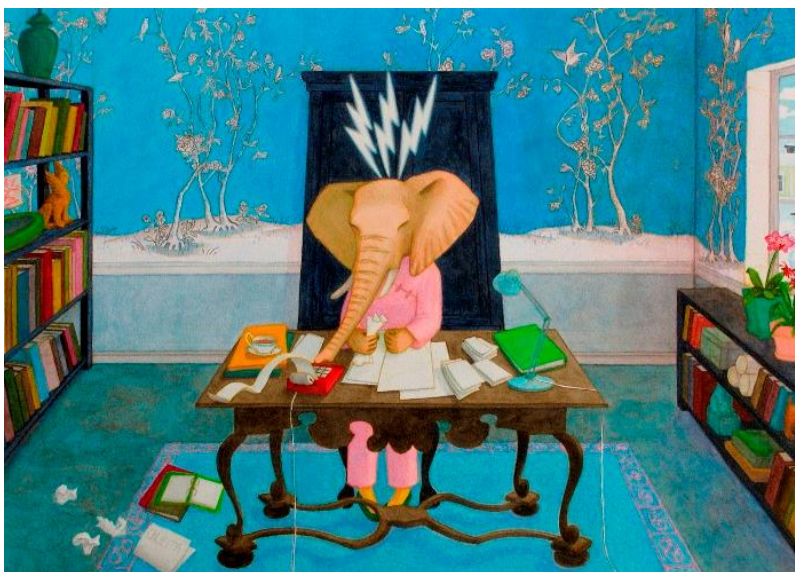
By executing and, – demanding discipline from the inner artists, we can destroy creativity. A good way to release creativity from its chains is to nourish enthusiasm. According to Cameron, that can happen by making the work seem like play. In the studio, this can be done by adjusting oneself to the attitude of paint being like great goeey stuff, treating the studio as a play space by decorating it, and just basically making the working environment fun and playful. (Cameron 2020, 154).

6 EXAMPLES OF PLAYFUL FINNISH ARTISTS

The following artists interviewed were selected from the full members of The Finnish Painters' Union, which is a nation-wide organisation for professional painters. Full members of the union are professionally merited as visual artists. (Finnish Painters' Union, n.d.) Due to the membership and the convincing careers they have made they were considered good sources of information along with the playful elements found in their works. It should be mentioned here that the artists interviewed do not advertise themselves as playful and that it is just one way to interpret their works.

6.1 Leonora Fredriksson

Leonora Fredriksson woke my interest due to the unique, playful, and imaginative images she has created. Some of her works seem to reflect a surreal atmosphere. Art critic Pessi Rautio describes her works from Gallery Artina from the year 1998 as having a weird and surrealistic stream where, among other things, elephant headed figures and the bizarre activities of people combined. According to Rautio Fredriksson's style of painting has become both convincing and peculiar. (Pessi Rautio: Norsu laatukuvassa 1998).

PICTURE 1. Leonora Fredriksson: Iso kiinalainen ukkospommi, aquarelle, 2004 (Leonorafredriksson 2021)

PICTURE 2. Leonora Fredriksson: *Väijytys*, Oil on wood, 2019 (Leonorafredriksson 2021)

The artwork *Väijytys -The Ambush* got chosen here as an example how an artist's mind possibly works. In the interview, Fredriksson revealed how frustration or even anger works as a source of inspiration. The deer caused destruction in the artist's garden and she gets her revenge in the painting in the form of a lynx. One could describe that as playful thinking with a spice of black humour. Yet the painting itself is not humorous at all, but without knowing any of the background story there is a surreal atmosphere in the painting.

PICTURE 3. Leonora Fredriksson: Ballerina, lithography, 79,5 x 79,5 cm, 2009 (Leonorafredriksson 2021)

Quite a surprising combination -a cowboy on a horse surrounded by ballet shoes and their laces! That is what seems to create the surreal feeling in this work. One can describe it as beautiful, surprising and funny but serious at the same time. One can only wonder if it is possible to create such a work without some playful thinking being involved.

Fredriksson (born 1967), master of arts, has worked as an artist several decades; her works are in both private and public collections and also situated in public places such as schools and hospitals. (Leonora Fredriksson 8.8.2018). She works with different mediums including paintings, collage, graphic prints and installations among other things.

When interviewing Fredriksson she described how important it is both to get excited about the subject when starting a new work of art but also keep the persistence to reach the goal and not give up when confronting an obstacle. She does not have any specific routines in the working process except maybe first having

tea when starting to work. Excitement and inspiration do not happen easily but need time and patience stated Fredriksson. She can find inspiration in foreign interior design and antique magazines or music, for example. Frustration or getting angry about something, like the deer eating the flowers from the flowerbed, can also function as the spark to ignite inspiration.

The feeling in the moment of inspiration is so lovely that she can even recall some of the times she has invented something new -especially because she often finds that it is hard to find the topics for the works. Fredriksson also tries to work when not finding new ideas. At those times, she goes to the studio, perhaps pretends to be working, gessoes canvases and then, by just doing something, the ideas may start evolving. Here can be seen a playful method for working. Just pretending to work can start the working process. Sometimes it is useful to trick the mind a little bit.

After the lovely moment of inspiration starts the working process, which is mainly trying to compose the pieces together. Usually the result is not identical to the flash experienced in the moment of inspiration. It is like reconstructing something that was only seen for a second. The beginning is often full of excitement and in the middle of the process it starts to feel more like work. According to Fredriksson, the process becomes more demanding Throughout the progression of the artwork. From childhood she remembers that the best part of playing was always the construction part and that creating an artwork seems like a similar process. In this constructing process she finds similarities between playing, taking care of a garden, and the artist's working process. There is a strong resemblance hence they all include composition, pleasing the eye and creating harmony. For example, when placing rocks or bedding plants, these activities consist of a similar playful task that is like creating an artwork.

When discussing creativity, Fredriksson feels it is some kind of openness towards things. As an artist one needs to be creative because one needs to come up with the ideas and how to execute them by oneself, she thinks. Conflating playing and the artist's work did not feel comfortable to her because being an artist is also hard work that includes a lot of responsibility and economic uncertainty. Due to the stressful nature of the profession, she thinks it is important to play outside of

work as well. While thinking about playing and the valueing and respecting of it Fredriksson remembered a documentary called *Hobbyhorse Revolution* by Selma Vilhunen, where it can be observed how it is not only about cute kids playing but that the children and their playing is also impressive and interesting, thinks Fredriksson.

According to Fredriksson, life as an adult becomes boring without play. It is perhaps not as obviously present as in a child's life, but playfulness is an important spice for example in conversations when making talking more fun and interesting. While teaching, Fredriksson also uses playful methods while setting up a still life. She wants to offer the students something interesting to use as a model -something with a story to get excited about the process. According to her, this approach is similar to the process of playing with construction blocks.

6.2 Mikko Kallio

Mikko Kallio's works are constructed with time. He uses collage techniques in a unique way: Kallio prepares all the pieces in his paper works himself. This slow method of constructing the artwork shows in the amount of layers: The works on paper become 3D. In the paintings, there can be found objects situated such as a guitar or a rake. Art critic Maaria Salo sees Kallio, whose works were displayed in Gallery Himmelblau in 2019 as a part of the Finlayson Art Area event, as a playful, curious artist whose works also include the joy of the inner child. (Salo M. 2019).

PICTURE 4. Mikko Kallio: Protective Suit, ink, graphite, watercolor and collage on paper, 28x21 cm, 2019 (Mikko Kallio n.d)

In Kallio's works there are carefully composed elements, but the atmosphere also seems free. There is a sensation of construction and freedom in the same package, just like in playing. The depth in the works, the rhythm and the use of colours and shapes makes one understand the hard planning and working behind the jolly first impression.

PICTURE 5. Mikko Kallio: Garden, acrylic, oil, found objects and sand on canvas, 160x200 cm, 2015 (Mikko Kallio n.d.)

Kallio, born 1971 in Espoo, is a visual artist working in Tampere. His works can be found in private and public collections. According to the interview Kallio works spontaneously. Towards the end of the creation process, he starts to work slower and more deliberately, considering how it will all work together. If he confronts a creative block, he tries to find some interesting material and starts to build from that. He feels he cannot force the works. If Kallio feels too stressed, he rests or takes care of the things that cause the stress.

Creativity might mean living and spontaneous existence in Kallio's opinion, perhaps combining things in a surprising way. For him trusting the spontaneous and subconscious are some measurements of creativity. He feels that all exciting things affect the work at the studio and the artistic process. Art and the studio are his playground according to him.

6.3 Jani Leinonen

Jani Leinonen's works criticise capitalism and consumerism in a playful way. It can be claimed that his works form a strong message with a playful method. It seems to be the contrast that makes his works achieve their impact. Art critic Timo Valjakka mentions how the opposites are not good and evil, but rather truth and lies in Leinonen's chapel works, which turn the light in the gallery to a play of reflections and lights. (Valjakka, T. 15.02.2020).

PICTURE 6. Jani Leinonen: True Lies, glass painting, 2020. (Helsingin Sanomat 2020)

PICTURE 7. Jani Leinonen: Elovena and Ronald, Oil on canvas, 140 x 206 cm, 2009. (Jani Leinonen 2021)

Leinonen's concept seems to be playing with something usual to us. The brands and the colour schemes from advertisements create this easy, eye-pleasing atmosphere where the message feels like it is striking the viewer. It is unexpected. However, because of the comfortable and happy layout, the strike does not feel bad. There is something serious and fun -the truth and the lie as mentioned above -in the same work. They are opposites that work well together. The materials can be surprising too, like glass painting or burned wood, whatever Leinonen finds working best with the message.

PICTURE 8. Jani Leinonen: Power, Oil on wood, 207 x 159 cm, 2012 (Jani Leinonen 2021)

Jani Leinonen, born 1978, works in Helsinki. He is a master of fine arts, and his works can be found in private and public collections in Finland and also abroad. He works with different mediums, always changing the method according to the idea. There is also a practical reason for learning all the skills together with his assistant. In the interview it was mentioned how expensive it is to order works based on the artist's idea from a professional -an upholsterer for example- and therefore Leinonen tends to learn to do the works himself.

When the working process was being discussed, Leinonen said there are no clear routines in his working days. The structure of the working day depends on the phase of the artwork. In the beginning, Leinonen uses a computer and a drawing pad for the designing. The actual execution of the work depends on the materials and tools. Leinonen thinks one of the reasons he finds his work always interesting is the variety. The variation of tools and materials, the experience of always learning something new, and getting excited about finding new ways to execute the works keeps the working process continually fresh.

Leinonen feels working is a kind of organic process – ideas can be born while working on a piece and then it can be difficult to concentrate on the first piece

when there is this enthusiasm to go on to the new one. It is like playing with ideas, drifting from one play to another. The word “playing” itself is difficult for Leinonen to define. It can be used to describe so many things in his opinion. According to Leinonen playing can be planned, it can happen with someone or alone, and it can be a miraculous, spontaneous indulgence where one just starts playing with ideas, thoughts, colours or shapes.

Leinonen’s artworks follow each other organically as mentioned above. In the interview he also mentioned playing with concepts. One slogan or sentence can have such a different vibe and meaning when painted colourfully on a board with oil colours or carved on wood and then burned. In a video, something may seem very normal being said by one person but the meaning can experience a drastic change when someone else is saying the exact same words. Leinonen has been playing with an idea to make videos where world leaders are asking for forgiveness -something totally different from an average person saying sorry.

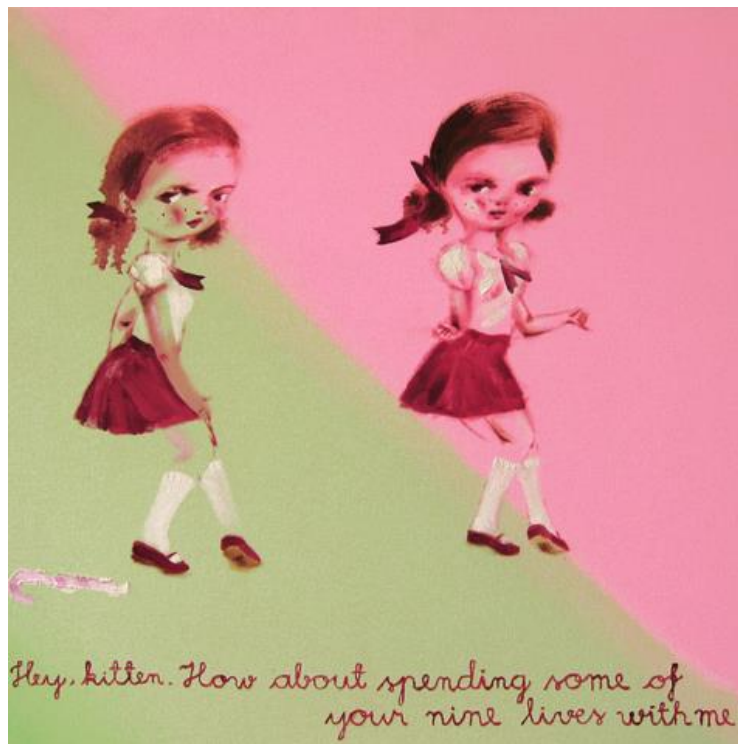
Leinonen seems to have a close relationship to playing. For him talking about playing and creating art in the same context does not seem difficult at all. Playing as a critical tool, due to its light nature, makes it easier to discuss serious matters that would otherwise feel too confrontational or frightening. Playing with ideas, colours, shapes, messages and concepts appears to be his thing. Leinonen likes children, with their authentic reactions and amazing fantasy worlds. He reveals that he nourishes his inner child actively. He sometimes makes deals with himself to do some boring jobs first and then allows himself to play and do the more satisfying works afterwards as a reward.

For Leinonen creativity appears as something very abstract, and difficult to define -a little bit repulsive even as a word. He says seeing differently is often thought of as some kind of special ability and continues that children are so good at this because they are always asking why. Questioning things seems to be one key factor for seeing things differently. The power of playing, according to Leinonen seems to be in the lightness. While playing with ideas, one is able to imagine. He says one cannot create something new without playing with the ideas first.

6.4 Katja Tukiainen

Katja Tukiainen's playful way of painting can be described as fascinating. She combines bright, bubbly colours with a pink fairytale world. But the world in her works is not purely naïve or without message. Master of Arts Riiko Sakkinen describes her works having the Bambi effect. He expresses how people love the paintings with characters from Bambi to Lolitas but how people should be aware: Tukiainen is also a double agent. (Sakkinen, Tukiainen & Zamudio 2013, 13). Tukiainen seems to be playing with the message. Cute, colourful paintings can bring powerful messages to the audience in a comfortable way -much more pleasing than manifesting issues with a fist up in the air.

PICTURE 9. Katja Tukiainen: Hey, kitten. How about spending some of your nine lives with me? Oil on canvas, 70 x 70 cm, 2010 (Katja Tukiainen n.d.)

The Bambi effect can be found in the paintings' colours and sincerity of style. The facial expressions are caught with professional skill, leaving out unnecessary brushstrokes. There can be found some sort of innocence but also self awareness, leaving the viewer thinking about the intentionality of the innocent atmosphere.

PICTURE 10. Katja Tukiainen: Jeune orpheline au cimetière
150 x 150 cm, oil and spray paint on linen, 2019-2020 (Katja Tukiainen n.d.)

At the moment, Tukiainen is working on her doctoral thesis on arts. She is very well known in the Finnish art field and is very well recognized -she has won many awards and had numerous exhibitions in Finland and abroad.

For Tukiainen, creative blocks are something unknown. For her, it seems, there are so many ideas and so little time to execute them. She states that she has always enjoyed working with her hands -creating something out of the materials available. Tukiainen is a little bit concerned about using the word “play” in the context of creating art. It is mainly about how the word play is being determined. She wonders if it might possibly devalue the art making process if used in the same sentence. Tukiainen feels that, nevertheless, art making seems like a continuity of the creativity that evolved from playing started as children.

As sources of inspiration Tukiainen names the troubling matters she wants to escape from. Reading the newspaper in the morning tells her exactly what she does not want to talk about her works of art. Tukiainen defines it as some kind of escapism, creating that other kind of world in her art. There is so much she would like to fix in the real world -through the art making process the opposite or impossible can become possible. She mentions she gets excited easily and maybe that

is why she seems to be diving in this endless stream of ideas instead of experiencing creative blocks. Additionally she explains that she does not, in fact, make the artworks for someone else; -it is so enjoyable and so much more like experimenting or playing, that there is no failure present that could cause a block. She kills her darlings, paints over the works she does not need anymore and continues creating new ones.

According to Tukiainen, inspiration and excitement are important matters. She likes to live in the moment and avoid repetition, because repetition kills excitement. Deadlines do not feel stressful but instead create an expectation that encourages work. In Tukiainen's experience, when the deadline approaches there is no time to start overthinking the works.

One possible situation in which Tukiainen imagines she could have a creative block is working under observation. For example, in an interview for TV or when making a documentary it is impossible for her to be creative and paint freely. There is no way of immersing oneself in the working process if someone else is observing or distracting the atmosphere. Tukiainen is amazed how art students are able to work creatively in the crowded painting studios with all the other students. She feels it is very demanding for the students to be affected by the other students' presence. Tukiainen feels it is important to also make those works that one does not want anyone to see.

In the interview, Tukiainen beautifully describes how she feels while painting. It is like being present without the words. That is why she sometimes gets very surprised when her works are being interpreted. There are so many messages found in her works even though Tukiainen feels she has been working in a non-verbal area. Sometimes there are messages in the works on purpose, and sometimes they are just people's interpretations.

Tukiainen wonders what playing could be for an adult, and ends up thinking it might be an attitude instead of something concrete. Perhaps in shopping there could be a way to get inspired and collect things like a child she thinks. Playing, and trying other people's roles would be a good way for politicians to feel empathy, understand other people's meanings better, and find solutions.

For Tukiainen, being an artist makes her feel privileged. For an artist, Tukiainen ponders, it is possible to even contrast the working process with play, unlike in other fields such as nursing, for example. It is amazing to have been given this possibility and we should be aware of that, she adds. For her, getting absorbed in the working process feels like being on the way to eat a big pile of chocolate. Tukiainen feels she is in a child-like state while working; she puts aside words and forgets about herself while immersing herself in the working process. It is like free jazz; – in painting it is easy for her to just let go.

6.5 Summary

Overall, having had time to digest the matters that were discussed in the interviews there seems to be some kind of an insight into how these artists work. It is fairly easy to picture an artist starting with a cup of tea and then analyzing the situation. Even just starting to work gives birth to new ideas. Doing something fun, and nourishing the inner child, seems to be a good start for a working process if it feels difficult to get started. Kallio may start with an interesting, found object and let the work evolve from that. Or he might have a pile of pieces for a collage work and he just starts playing with the pieces, and constructing the work.

For Leinonen playing with ideas, colours, shapes, messages and concepts can work as a starter for the process. Fredriksson, Leinonen and Tukiainen all mentioned how one source of inspiration can also be frustration over things that make one feel bad. In the artwork things can be turned upside down by playing with realities and messages. Fredriksson also mentioned gessoing the canvases, just going to the studio and doing something, and pretending to work if she did not feel sure what to do next. Pretend play can be used as a tool to start a working process. For an artist it can be beneficial to forget about the self and the demands of the self and just pretend to be an artist.

Leinonen also tricks himself if there is a not so pleasant task at hand: He starts with something exciting and kind of secretly shifts to working with the intended task. According to Leinonen the power of playing is in its lightness: *While playing*

we are able to imagine matters that do not exist. According to this it can be suggested that playing accelerates imagination and therefore is beneficial for creativity.

Even though excitement and inspiration are important matters, persistence is needed to reach the target, and finish an artwork. Working with the conscious and subconscious, staying open to new ideas and asking “why”, can make the art studio a playground in continuity to playing started as children. Composing pieces and putting together compositions resembles playing with construction blocks. Working is not only play; an artist is usually solely responsible for the outcome. One needs to remember that being an artist is a full-time job and when comparing it with playing one should be careful not to underestimate the workload or underrate the value of creating art.

7 PAINTING IT'S ABOUT TIME – TEATIME!

7.1 Background and themes

Celebrating playfulness is the essence of my work. I play with the themes, titles and mediums; playing can be found everywhere in my working process. The idea for the painting *It's About Time -Teatime!* came kind of by itself. It is a natural development on my creative path -the organic process like Leinonen describes it. I have been playing with the themes of body-positivity and toys for years. For me it seems very important to bring out the issue of our differences and of acceptance. I also find it crucial that the messages in art are not manifested out loud with an exclamation mark, but are instead playful and therefore easier for the viewer to receive and handle -like in Tukiainen's works. In my opinion it is possible to find a spark of humour in every issue handled. "Playful" does not mean that it cannot be taken seriously.

PICTURE 11. Misa Saraste: Play, sculpture 190x40x150, recycled materials, 2018. Picture: Nooa Katajala

Toys came into my art by accident. It started after I had been to a horse race and made a collage painting of a horse partly covered in the betting coupons. I got excited about studying the horse and after another painting I wanted to make a horse statue out of recycled material. The horse became more like a reindeer when it got horns that were made out of used toothbrushes; I had been collecting the toothbrushes to make a chandelier but was too eager to use them and did not want to wait for the chandelier project anymore. The toys became involved when it was time to find some material for the fur; I did not want to buy fake fur from a shop and tried to find something recycled instead. Soft toys are something all families have plenty of, so I started collecting toys from friends and recycling groups on Facebook. I named the work *Play* and that is where I started to consider manifesting play as my mission.

PICTURE 12. Process: A view from the studio, 2020

The toy sculptings I used for my painting *It's About Time -Teatime!* are from an installation called *The Body Positive Gang* that was made in 2019. My wish in this painting is to manifest the importance of playing and equality. We are all different and funny, and playing is as important as equality. Ironically, as one observes society it is easy to discover that neither of these things is as highly respected as needed. Therefore it is time for the revolution. And therefore the name of my painting begins with "It's About Time". "Tea-time" just both creates a wordplay and connects it with the roleplay of having tea with the toys as we often do as kids.

7.2 Painting process

PICTURE 13. Process: The beginning, 2020

Painting this work has taken so much time from me but for the first time in my life it has been a huge pleasure to paint slowly and construct the work little by little. Doing everything with my own hands felt important. For me it also starts the process; I feel connected with the canvas when I have constructed the stretchers myself. It also feels more natural than the ready-made ones with their too-perfect layers of gesso. Spending time with the work and kind of growing with the process is both rewarding and demanding.

PICTURE 14. Process: The beginning, 2020

After getting the canvas on the stretchers and gessoing it, I started working on the background. I do not have a ready recipe that I follow when I work. Sometimes I sketch something on the canvas and sometimes I start from the background. This time the beginning point was the background because, sticking with the theme of my thesis, I just wanted to relax and play and ignite the process in a playful way like Leinonen described doing when he does not know how to start. I enjoyed spreading the colours on the canvas with my hands and moving expressively. I do not believe in sketching because it can extinguish the excitement that works as a fuel for the process. Like Tukiainen said about repetition being bad for excitement and inspiration, I also want to keep my working process fresh and full of enthusiasm.

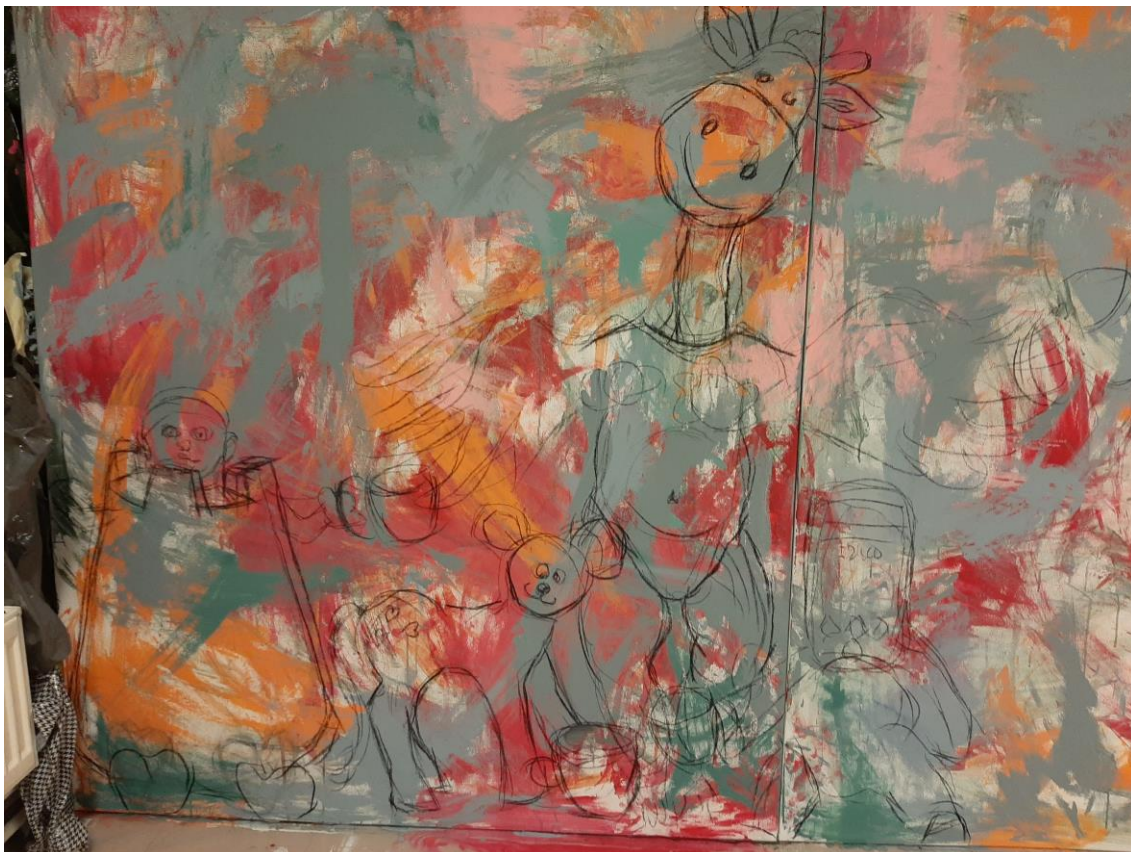

PICTURE 15. Process: Having fun on the canvas, 2020

PICTURE 16. Process: Playing with the layers on the canvas, 2020

After having enough fun with the paint I started sketching the toys I had selected from my Body Positive toy collection. While selecting the toys I kept in mind that there should be enough variation – different sizes, shapes, colours and messages. I love drawing with charcoal and enjoyed the sketching process. While sketching and planning where to situate the drawings, I thought of the rhythm and composition. I wanted to place the figures to the lower edge of the work so that they are kind of near the viewer and that there is enough space above them. And that is where toys usually are – on the floor!

PICTURE 17. Process: Sketching with charcoal, 2020

PICTURE 18. Process: Detail, 2021

Working on a painting this big was a little bit exhausting every now and then. I have to admit I sometimes felt like panicking because there was so much work to do and I was not sure whether I would have enough time. I started working very early and had good timetables to help calm me down. Mostly I was just enjoying the process. Planning the brushstrokes and mixing colours is such an enjoyable task and it can be compared to Kallio's working process where he constructs his works slowly playing with the pieces. Some figures were harder to paint; for example, I had to paint the cash register girl at least three times, perhaps because it is split between two canvases leaving a little gap in her face. I have not really been struggling with any painting for years, so it was kind of a new experience for me. What I learned is that there will always be a solution and never to situate a face so that there is a gap slicing the face.

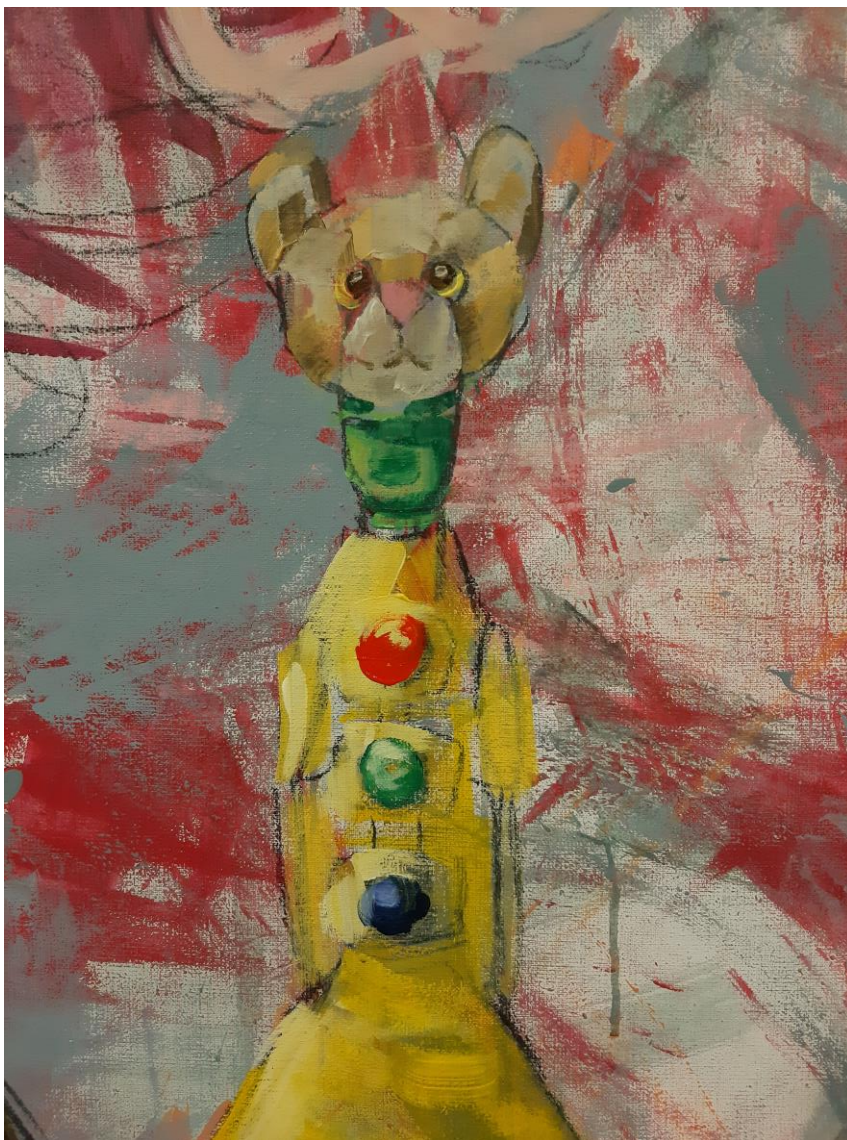

PICTURE 19. Process: Detail, 2021

PICTURE 20. Process: Detail, 2021

Just like the artists interviewed mentioned, the final most difficult part is always making it all work together. Making the colours work with each other and having the hoped-for relationship between the background and the front can be challenging. It is like a game and every move has some kind of an impact everywhere. The trick is to view the work from a distance and observe the work as a whole. One needs to play with the colours and their relationships. By using bright colours and adding some fairy dust on the canvas – sprinkling paint drops here and there and making some of the figures fade in the candy floss – adds to the playful fairytale-like atmosphere. I hope this work will make people viewing it happy and that the funny figures will make some people laugh. My intention, in addition to raising awareness about the importance of playing, is to give a pleasant moment in a colourful, playful world – perhaps flirting with the inner child of the viewer.

PICTURE 21. Process: Detail caption, 2021

PICTURE 22. Misa Saraste: *It's About Time – Teatime!* acrylic and charcoal on canvas, 160x420, 2021

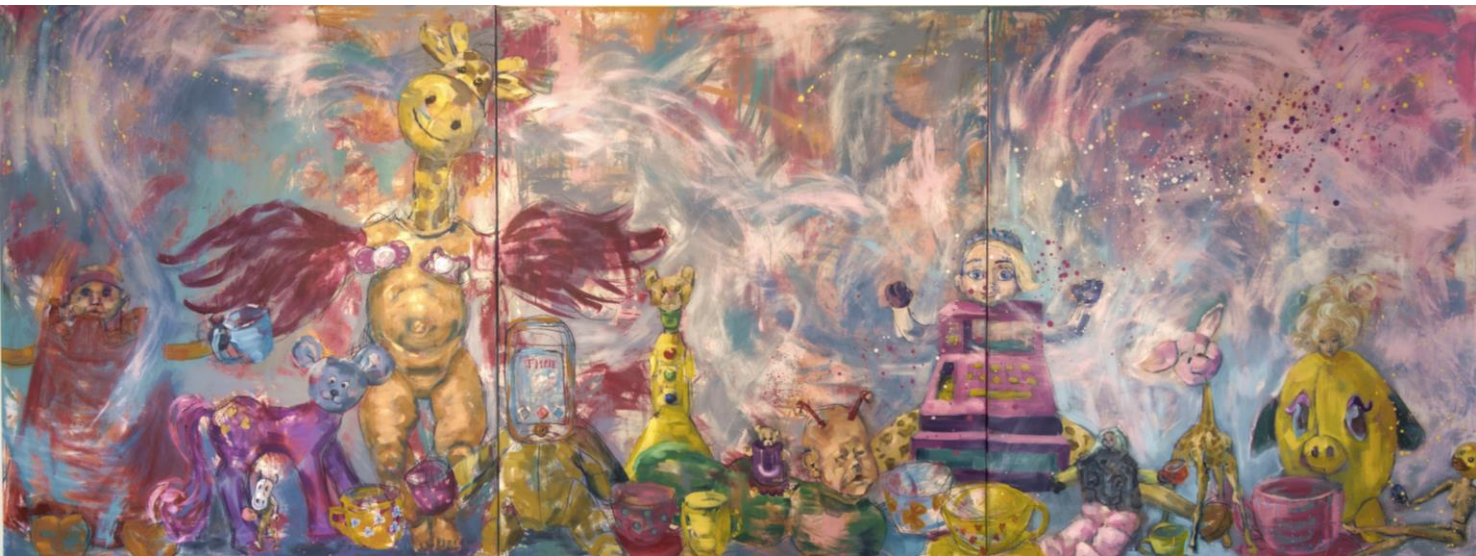
7.3 Statement: It's About Time – Teatime!

For me it seems like swimming in the stream of ideas with a connecting cable when the artistic path is being discussed. Sometimes the leap to the next work is longer but the connection is obvious. All my works all linked with the previous one. I started working with the toy theme and recycled toys 2018 and it has taken me here, now. I love the colours and funny shapes that can be sculpted out of combining different kinds of toys. The basis of this painting is in my installation *The Body Positive Gang* that was made 2019 manifesting body positivity, the difference of us all, but also the funniness. In this painting *It's About Time, Tea-Time!* the gang has gathered for a cup of tea. This time they are celebrating the revolution of play, imagination-at-play and their connection to creativity and well-being of people. The impact of creative playing and the importance of it is highly valued in the lives of children and their development. It's about time we give playing the valuation it deserves among adults as well. The size of the painting being grand and the toys posing for the painter highlights both the festivity and the greatness of the subject.

Painting this work has been an amazing, playful swim in the world of imagination and fantasy. I hope to convey that joy to the viewers of this work as well. It is so rewarding to make everything by myself and start from scratch. Stapling the canvas to the stretchers and gessoing it multiple times ignites the process. Playing with the background colours, spreading the paint with my hands allows me to leave the marks of my energy and movement on the canvas. The most rewarding feeling is to sculpt the figures with paint. Stroke by stroke the creatures of my gang became visible. I love planning the positions of the brush strokes and mixing the colours. I cried tears of joy and happiness multiple times while working on this painting. My funny but also twisted, equivocal figures expressing the diversity of life became visible. I wish I can take you, yes you, on a swim with me on the stream of these brushstrokes.

So, come on everybody, raise your lovely cups, your favourite, cutest mugs and join us in the revolution of playfulness. Let the fun begin!

PICTURE 22. Yuhsuan Harjula: Misa Saraste: *It's About Time –Teatime!* acrylic and charcoal on canvas, 160x420, 2021

8 CONCLUSIONS

The benefits of playing in the profession of a visual artist have become clear during the process of this study. While playing it is possible to let go of restrictions pushing the brakes of a creative mind. Playing can help us get to another dimension – to the imaginary world opening multitudes where creativity is blooming, and it is easier to examine matters from different perspectives. According to the findings play increases the serotonin levels in the brain leading to optimism and a greater possible stream of new ideas.

Playing is not difficult. It does not acquire expensive equipment and it can also happen purely in the imagination when there are no physical tools needed for the play. One could also suggest that playing can be more like an attitude where it is easier to find alternative sides and purposes to matters. As a visual artist it is also important not to be afraid about failure, because in art there is no failure just like there is no failure in play. It can be suggested that the fear of failure can be a huge obstacle in the creative path. There is this path where every step is important and can teach one something. Like Tukiainen said in the interview, it is also important to make those artworks that no one sees. By playing, even by making just a mess with paint, the artistic working process can ignite and genius ideas can be born. The key is to become confident enough to trust the process and throw oneself into the freedom of play.

One needs to also remember that we are all individuals. What works for someone does not necessarily work for someone else. Therefore, it seemed unnecessary to list all the different kinds of playful methods in this thesis. It is the task of each individual themselves to find their own personal way of achieving a playful mindset. Days are also different; we are not robots. What works on one day may not work on another. By questioning and turning things upside down one certainly can find a more creative and playful gear in the working process. Playing and being playful is more like a mindset than some special task; it can be described as an open attitude towards things as well like Fredriksson and Leinonen described in the interviews.

Also, by creating a playful working environment, one can add the playfulness in the working process. Decorations, colours, finding funny tools like painting brushes, jars, or a laptop cover that sparkles may make the working seem more like playing. By allowing oneself to be silly, one deprives the inner critic of power. This is beneficial, as the inner critic often seems to be an obstacle for the creative flow, according to the findings. For example, dancing or joshing with ideas can lead to a state where we are able to let go of the demanding discipline and increase enthusiasm to a point where work may start to seem like play.

According to the interviews, the artist's mind can also be tricked by pretending to work. Gessoing a canvas can ignite the working process, and increase excitement and creativity. Starting with something interesting, playing with colours, shapes, images, or concepts can work as a source of inspiration. The importance is in getting started.

It can be claimed that there should be even more emphasis on playing when creativity is being discussed. Playing is fun but it should also be taken seriously. It is not just playing but a powerful tool concerning creativity, our wellbeing and life in general and the true basis for a natural spiritual life. And when it comes to creativity, playing is an essential part of it because without the imaginative playing process creativity has no way of coming into existence. Inspiration does not arise by itself, instead it seems that one needs to create the mood by pampering the inner child of the artist by playing. In Julia Cameron's words, *Creativity lives in a paradox: Serious art is born from serious play.* (Julia Cameron 2020, 112.)

REFERENCES

Anoschkin, J. 2019. The Golden Menstruation. Helsinki: Jasmin Anoschkin.

Finnish Painters' Union. N.d. <https://www.painters.fi/en/finnish-painters-union/>
Read on 6.2.2021

Fredriksson, L. CV. Updated 08.08.2018. Read on 03.02.2021.
<http://www.leonorafredriksson.fi/docs/ansioluettelo.html>

Cameron, J. 2020. The Artist's Way. London: Souvenir Press.

Crossman, S. 2021. The Play Cure. 4.2.2021. <https://aeon.co/essays/play-is-cathartic-allowing-people-to-sit-with-their-shadows> Read on 7.4.2021

Hare, J. 2011. Unlock Your Creativity. London: Hodder Education.

Judkins, R. 2015. The Art of Creative Thinking. London: Hodder & Stoughton Ltd.

Luoto, M. 2015. Gadamer: Leikki. Taideyliopiston Issue X 3/2015.

Lynch, D. 2008. Catching The Big Fish. Keuruu: Otavan Kirjapaino oy.

Rautio, P. Helsingin Sanomat. 1998. Norsu Laatu-kuvassa. 17.12.1998. Read on 6.2.2021 <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000003765957.html>

Salo, M. 2019. Alkukasasta aloittaen -intuitio virittää piirustuskollaasin. read on 03.02.2021.
<https://mikkokallio.com/Alkukasasta-aloittaen-intuitio-virittaa-piirustuskollaasin>

Sakkinen, R., Tukiainen, K. & Zamudio, R. 2013. Katja Tukiainen, Works Part Two. Katja Tukiainen. Porvoo: Bookwell.

Sicart, M. 2014. Play Matters. London: The MIT Press.

Sydänmaalakka, P. 2017. Continuous Renewall -The Only Way to Survive. Talentum.

Vakkuri, K. 1999. Leikki ja luovuus. Näin lisää luovuutta leikin avulla. Helsinki: BSV Kirja.

Valjakka, T. Helsingin sanomat, kulttuuri. 15.02.2020. Totuus ja kaikki valheet.
<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006407750.html>
Read on 06.02.2021

Winnicot, D.W. 2005. Playing and Reality. N.Y: Routledge.

<https://www.painters.fi/en/finnish-painters-union/> visited 13.2.2021

PICTURES

PICTURE 1. Leonora Fredriksson, Iso kiinalainen ukkospommi, akvarelli, 2004
http://www.leonorafredriksson.fi/docs/ukkospommi_kuva.html

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 2. Leonora Fredriksson, Väijytys, Oil on wood, 2019 http://www.leonorafredriksson.fi/docs/vaijytys_kuva.html

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 3. Leonora Fredriksson, Ballerina, lithography, 79,5 x 79,5 cm, 2009
http://www.leonorafredriksson.fi/docs/ballerina_kuva.html

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 4. Mikko Kallio, Protective Suit, ink, graphite, watercolor and collage on paper, 28x21 cm, 2019

https://freight.cargo.site/w/450/i/15520c8c1b5ba99156330180fbef5b07ac4a1634fa254dc643e55cf321c9b870/Mikko_Kallio_protective-suit-2019.jpg

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 5. Mikko Kallio, Garden, acrylic, oil, found objects and sand on canvas, 160x200 cm, 2015 (Mikko Kallio n.d.)

https://freight.cargo.site/w/750/i/63aa3357b6cd2b87b0f02d995871f413b42fdda bff39c93f8ab58a3074859352/Mikko-Kallio_Garden_2015.jpg

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 6. Jani Leinonen, True Lies, glass painting, 2020. (Helsingin Sanomat 15.02.2020)

<https://hs.mediadeli-very.fi/img/658/bfe64a3d7de84961bffd0701e9afc8e3.jpg.webp>

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 7. Jani Leinonen, Elovena and Ronald, Oil on canvas, 140 x 206 cm, 2009.

<https://janileinonen.com/elovena/3-4/>

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 8. Jani Leinonen, Power, Oil on wood, 207 x 159 cm, 2012.

<https://janileinonen.com/signs/sculptures-signs-04/>

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 9. Katja Tukiainen, Hey, kitten. How about spending some of your nine lives with me? Oil on canvas, 70 x 70 cm, 2010 (Katja Tukiainen n.d.)

<http://www.katjat.net/obje/pard/katjatukiainen10discothequepickuplines4.jpg>

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 10. Katja Tukiainen, Jeune orpheline au cimeti re

150 x 150 cm, oil and spray paint on linen, 2019-2020

http://www.katjat.net/obje/dela/Katja_Tukiainen_2019_Jeune%20orphe-line%20au%20cimetiere%20small.jpg

Retrieved on 06.02.2021

PICTURE 11. Misa Saraste: Play, sculpture 190x40x150, recycled materials, 2018. Picture: Nooa Katajala

PICTURE 22. Misa Saraste: It's About Time –TeaTime!, acrylic and charcoal on canvas, 160x420, 2021. Picture: Yuhuan Harjula

APPENDICES

Appendix 1. Interview with Leonora Fredriksson

Haastattelu Leonora Fredriksson, Zoom 17.12.2020. M: Misa Saraste, L: Leonora Fredriksson.

M: niin tosiaan, mä oon Misa Saraste, moi

L: Moi, Leonora.

M: Tota, laitetaanko homma käyntiin, ihan tästä, muutta mutkitta.

L: Joo.

M: Eli tota, mä lähetin sulle muutaman sellaisen asian mitä voit mutustella ennen tätä haastattelua, mutta jos aletaan ihan juttelemaan sun työskentelystä, niin miten sulla lähtee yleensä työskentelyprosessi käyntiin?

L: No tota, hitaasti ja vaivalloisesti. Sä ehkä lähinnä tarkoitat että mistä inspiroidun?

M: Niin, ihan sitä konkretiaa että miten se ajatus syntyy ja miten, teetsä yleensä ensin jotain ennekuin tartut vaikka kynään tai pensseliin, vai... Että onko sulla jotain sellaisia tiettyjä juttuja jotka käynnistää sen prosessin?

L: Ei mulla mitään semmosta niinku ihan vakituista koreografiaa ole... Tuntuu olevan oikeestaan sattumanvaraista että milloin mitäkin sitten osuu polulle, mistä sitten jotenkin innostuu. Ne on kyllä useimmiten aika arkisia asioita lopultakin, että toki sitten niinku.. onhan jonkun kerran käynyt esimerkiksi niin että toinen taideteos on inspiroinut, itseasiassa silloin on varmaan ollut kyse musiikista. Mutta useimmin niin ne on sitten jotain vaikka kuva lehdessä tai siis ei nyt missään avotakassa mutta jossain brittien sisustuslehdessä vaikka tai ruotsalaisessa antiikkilehdessä. Tai sitten, itse asiassa aika usein kiukustuminen on inspiroinut mua, että ihan viimeksi oon ollut niin ärtynyt siitä että metsäkauriit ja valkohäntäpeurat on syöneet maalla mun rakkaita istutuksia ja katkoneet siis hitto omenapuista oksia. Se sai sitten mut tekemään raivonpurkumaalausta.

M: Miltä se innostuminen sitten tuntuu? Mimmonen se on se fiilis että jahas, tästä täytyy nyt tehdä?

L: Sehän on aivan ihana hetki kun saa sen niinku suuren idean. Voin jopa muistaa pari sellaista kohtaa kun on lamppu syttynyt. Varsinkin, koska useinhan on näitä että tuntuu ettei keksi enää ikinä mitään, niin sitten kun se lopulta välähtää, niin onhan se kivaa.

M: Onko sulla jotain keinoja sitten että jos tuntuu että se lamppu ei millään välähdä? Mitä sä sitten teet? Alotaksä tekeen jotain tai teeksä jotain ihan muuta?

L: No tota varmaan mä oon tosi rasittava ympäristölleni, mutta kyl mä sitten yritän tehdä jotain. Et ykshän on vaikka se että tekee edes maalaus pohjia, kuiteskin viettää aikaa työhuoneella ja esittää itselleen että ihan tässä olen työntouhussa. Ja sitten vaan täytyy yrittää, vaikkei olisi mitään ihan timanttistakaan ideaa, niin ruveta sitten tekemään jotain. Mutta hyvin tikkuistahan se sitten on. Tuskasta, kunnes se sitten se joku älyväläys tulee.

M: Onko sulla joitain keinoja saada ittensä käyntiin niinku vaikka kävelyllä käyminen? Jotkut meditoi, jotkut jumppaa, tekee jotain ihan muuta että antaa sille mielelle tavallaan tilaa.

L: No käveleminenhan on, joo, se on tosi hyvä kyllä. Ja on sitä vissiin tutkittu, kun ruumis on liikkeellä niin pääsee sellaiseen tilaan että tavallaan että ei mieti mitään erityisesti tai miettii ihan mitä vaan. Niin voi sitten niinku oivallus syntyä.

M: Niin, kävelyssä se ilmeisesti kanssa jeesaa se rytmi siihen että se mieli lähtee laukkaamaan.

L: Joo ja siihen kuuluu se että pitää kävellä jossain luonnon helmassa että ei välttämättä keskustassa. Siellä on ehkä jotenkin niin, liikaa kohinaa.

M: Niin siihen tulee sellainen meditatiivisempi viba metsässä.

L: Joo.

M: Mutta onko sulla sitten työpäivissä jotain rutiineja?

L: No ei valitettavasti. Mä en oo mikään varhainen lintu. En mä osaa sanoa. Mä meen työhuoneelle ja ehkä useimmiten keitän ensimmäiseks teetä. Ehkä se on mun rutiini. Ja sitten riippuu ihan hirveesti siitä että missä vaiheessa on. Jos on just sellaista tyhjäkäyntihommaa niin sittenhän se yleensä kestää aika kauan, ennen kuin se pensseli on kädessä. Tai sitten jos on jäänyt sellaiseen vaiheeseen edellisenä päivänä että ihan tietää että mä jatkan tosta, siis suunnilleen niinku että sillä ja sillä värillä, niin sittenhän se on helpompaa ruveta jatkamaan siitä.

M: No miten ne sun työt sitten syntyvät? Miten sä niinku koostat ne?

L: No joo, kun saa sen niinku ajatuksen, että joo, semmonen kuva, se ihana välähdyks, sehän on tavallaan tosi nopee kuva mikä tuolla käväsee. Ja vaikka se sillä hetkellä tuntuu ihan selvältä kuin pläkki, niin eihän se valitettavasti sitten kun oikeesti ryhtyy toimiin, niin sitten joutuu vielä aika paljon miettimään, että ihan konkreettisesti, että minkälaisia asioita siinä kuvassa on. Tai niinku kaikkee sommittelua, sijoittelua, asentoja, mitä siellä taustalla on, minkälainen valaistus on. Sitten sitä pitää vaan niinku rakennella huolellisesti.

M: Miten sä konkreettisesti rakentelet, piirteletkö sä eri versioita vai mietitsä vaan niitä palikoita mielessä että miten ne sopisi yhteen?

L: No kyllä mä yleensä jonkun verran piirtelen, kokeilen että onko se näinpäin vai noin päin, onko horisontti tässä vai alempana. En mä siis mitään kymmenittäin tee luonnoksia yhtä maalausta varten. Se vaihtelee. Tietysti jonkun verran oon tehnyt asetelmia, niin sehän on erilaista kun mä rakennan sen asetelman, tavallaanhan mä teen siinä sen, että tässä on tämmönen patsas ja nää hammasvalut ja pläpläplää. Ja niin, mutta sitten kun rupee just jotain ilves litistää kauriin -maalausta tekemään niin se on sitten hankalampaa. Sitten täytyy ettii tyyliin Suomen luonnosta, siis tästä lehdestä, kauriiden kuvia ja ilvesten kuvia ja yrittää niistä konstruoida ja sitten tosiaan miettiä, millaisessa paikassa ne on ja mikä on vuoden ja vuorokauden aika ja niin pois päin.

M: Yöllä salaa siellä omalla kasvimaalla ne peurat

L: No, vähän joo.

M: Mä oon asunut ite Kylmäkoskella ja siellä oli kanssa riesana ne peurat jatkuvasti, sai aidata kaiken, että tuttua on.

L: Joo, meillä on jouluksi hankittu peurapaisti.

M: mites sitten tota... Millainen työ sulla on nyt työn alla? Haluatko sä kertoa?

L: No, mä oon nyt tehnyt, viime keväänä pääsin aloittamaan, Helsingin kaupunki tilasi multa prosenttityön peruskouluun joka peruskorjataan. Sitä tässä nytten pungerran.

M: Oliko siihen helppo löytää se aihe?

L: No, kohtuullisen. Kun se koulu on Lauttasaarella missä mä oon ite lapsena asunut. Mutta ei sekään nyt ihan silleen "Heti tiesin mitä teen!", vähän piti niinku pyöritellä.

M: Onko siinä joku viesti oppilaille?

L: Ei oikeestaan. Ei, lähinnä mä mietin että se voi saada kaipaamaan kesää ja kesälomaa joulukuun viimeisiä tuskaisia kouluviikkoja kun puuretaan, mutta ehkä se voi sitten lohduttaa pimeänä vuoden aikana. Tai sitten ne lapset ei huomaa mitään.

M: Miltä se sitten tuntuu se itse maalaaminen?

L: No laidasta laitaan, eilen oli tosi huono päivä, aivan siis syvältä. Mutta onhan se sitten kun sujuu, sitten se voi olla vaikka kuinka rattoisaa. Oon huomannut että mä yleensä, parhaat hetket on silloin kun aloittaa ja sitten silloin kun pääsee viimeistelemään. Siinä välissä on aika tukalia vaiheita kun joutuu... Tietysti niinku aloitusvaiheessa kun ei vielä tarttis tehdä kauheen suuria valintoja, ratkaisuja, kun kaikki on ikään kuin alussa, sitten se käy ikään kuin koko ajan vaativammaksi. Ja tietysti mitä enemmän siinä on jotain valmiina tai melkein valmiina, niin kaikki mitä lisää niin sen pitäis pelata sen olemassa olevan kanssa. Ja sitten tietysti toisaalta pitäis pyrkiä siihen, että ei tee jotain heti kättelyssä liian valmiiksi kun se voi olla ihan hirveetä kun toteat että tää ei nyt sitten kuitenkaan sovi tähän kokonaisuuteen tää niinku mitä mä tein kaks tai kolme viikkoo niin se täytyykin muuttaa kokonaan tai ehkä poistaa. Sellaista toki yritän välttää. Mutta sitten kun jotain viimeisiä yksityiskohtia hioo niin, mä tykkään sellaisesta näpertämisestä.

M: Niin ehkä alussa on enemmän se innostus ja vapaus ja lopussa se viimeistely

L: Suunnilleen joo

M: Miten sä tiedät että työ tulee valmiiksi?

L: Kauheen vaikee sanoo kyllä, mä sitten vaan niinku tiedän sen. Sitten kun ei... Sitten kun se on valmis niin kyllä se sitten huomaa.

M: Vastaako ne usein sitä mitä sä olet ajatellut silloin alussa?

L: No ei. Kun just se niinku alkuräjähdyks, se on niin nopee, sellainen leimahdus, mä en pysty palauttamaan sitä ihan samanlaisena, se ikään kuin pakenee, kun yrittää että millainen se oli, että tietyllä tavalla ne lopputulokset on kuitenkin sellaisia haparoivia yrityksiä muistaa se väläys. Itse asiassa mä muistan, mä lapsena vierailin mun siskoni ja vanhempieni kanssa Alice Kairan luona, ja tota hän sanoi jotenkin silleen että eihän niistä koskaan tuu semmoisia kun on ajatellut, ja mä silloin, mitä 8-9 -vuotiaana olin niinku et aijaa, koska mä oon silloin kokenut

että kun mä rupeen piirtämään niin sehän on ihan, että kun olen nyt ajatellut piirtää oravan kuusessa ja sitten piirsin oravan kuusessa, että mä vähän ihmettelin, mutta olen tässä nyt sitten vuosien varrella ymmärtänyt, kenties, mitä hän tarkoitti.

M: Joo, mun itse on vaikee edes kuvitella että kellään taiteilijoilla olisi ihan sellainen valokuvan tarkka idea että tämän minä teen ja sen myöskin tekis mutta en tiää, ehkä jollain on sellainenkin tyyli, tai että se on niin selvä että se ei lähde viemään mihinkään eri suuntaan sitten se työskentely.

L: Että periaatteessa vois niinku valita että aloitanko mä ylä- vai alareunasta.

M: Värittää vaan. Joo, me vähän puhuttiin jo noista aiheista, ideoista mistä ne tulee... mutta mitä luovuus on, mitä se on sun mielestä?

L: Sehän on ihan hirveen monenlaista. Ei se nyt välttämättä liity just taiteeseen. En mä tiedä siis, kai sitä voi vaikka luovasti joulusiivota, keksii jonkun uuden lähestymistavan tai toteutuksen. Mutta ehkä siinä on jotain sellaista avoimuutta. Että ei ole liian, jotenkin että minä nyt kuorin nämä porkkanat ja keitän niin kuin olen oppinut koulun kotitaloustunnilla, että viimeistään siinä maustamisvaiheessa kokeilee jotain uutta ja erilaista. En mä osaa sanoa.

M: Eiks taiteilijuus kuitenkin oo semmoinen luova ammatti?

L: No on, koska kun pitää sitten kuitenkin itse keksiä mitä seuraavaksi tekee ja sekin että kuinka mä sen teen, niin ilman muuta.

M: Mitkä asiat sua sitten innostaa?

L: No, asiat joista mä nautin on niinku tosiaan tykkään kukkien kasvattamisesta, en ikkunalaudalla vaan siis mökillä, tykkään käsillä tekemisestä, ajoittain uppoudun musiikkiin, sitten on kyllä pitkiä kausia välissä etten niin kauheasti kuuntele. Lopulta varmaan aika sellaisista tavallisista asioista niinku esimerkiksi päivänpaisteesta.

M: Mutta se onkin tosi ihanaa! Ootsä aina tykännyt siitä käsillä tekemisestä, miten susta oikeen tuli taiteilija, miten se lähti käyntiin se homma?

L: Joo, No oon kyllä siis lapsesta asti ajatellut, että joku sellainen luovempi ala, että ei oo sairaanhoitajan hommat tai sellaiset kiinnostanut. Mutta en mä ihan siis ikään kuin uskaltanut taiteilijaksi havitella. Että mä itseasiassa pyrin monta kertaa taideteolliseen opiskelemaan vaatesuunnittelua, mutta ei ne huolineet mua. Sitteen mä menin tota Oriveden opistoon kesäkurssille Petri Hytösen maalauskursseille, ja se petri sitten sanoi että mitä jos sä sitten hakisit Kuvataideakatemiaan. Mä olin vähän silleen että come on, siis sinnehän otetaan sellaisia jotka osaa

piirtää ja kaikkee. Mut sitten mä aattelin että voihan sinne mennä pyrkimään, että ei ne nyt varmaan laita lehteen uutista että hahhahhaa, voitteko kuvitella, tomonenkin tyyppi täällä kävi. Ja sitten mä pääsinkin sinne. Ja kyllä mä niinku koen tulleeeni oikeaan paikkaan. Niin se niin kuin selvisi.

M: Se vaan sitten löytyi se paikka

L: Niin.

M: Muistatsä vielä lapsuudesta että millaisia leikkejä sä leikit? Mistä leikeistä sä tykkäsit?

L: No tota... Mä muistan ainakin semmoisen että yleensä se rakentamisvaihe oli paras, niinku että vaikka jonkun lumilinnan rakentaminen, että se oli ehdottomasti se niin kuin... missä niinku posket punaisena pyöritetään lumipalloja mutta sitten kun se on valmis niin mitä sitten? Sitten niinku huomaa että on tönkkönä kylmästä ja lapasetkin on kastunut ja... tai vaikka joku niinku kauppaleikki, että siinä vaiheessa kun rakennetaan se kauppa, että tässä hyllyllä on näitä, siis meillä oli säästettynä jotain tyhjiä pakkauksia ja kai niihin laitettiin mukamas hintalaput, niin se oli niin kuin se juttu, mutta ei sitä nyt sitten kauaa jaksanut, että mä oon tässä nyt myyjä ja sä tuut ostoksille. Se hyytyi sitten aika nopeasti itseasiassa. Ja sitten virkkasin myöhemmin myös neuloin, suosikkinallelleni vaatteita. Että siis tykkäsin tästä käsillä tekemisestä. Mutta sitten kun on saanut jonkun villatakin valmiiksi, sitten sen pukee sille nallelle ja onki nii että minkä jutun tekis sille seuraavaksi, että kuka nyt sitä jaksaa pukea ja riisua sitä villatakkia kauheen monta kertaa. Sitten on ehkä löytynyt jostain jotkut ihanat napit ja sitten pitää kehittää jotain niiden ympärille. Jotain sen tapaisia.

M: Kuulostaa kyllä tosi tutulta, itsellä ollut aina kanssa se että se innostus on se alku nimenomaan ja sitten sen jälkeen on jo vähän silleen että mitäs seuraavaksi.

L: Niin, joo.

M: Mites leikkiminen nykyään? Leikkitkö sä? Leikkiikö aikuiset?

L: Ehdottomasti. Mä mietin siis tota kun sä olit laittanut sen siihen mulle etukäteen pohdittavaksi. Mulle on pikkusen vaikeeta sanoa miten mä leikin. En mä leiki nukkeilla, eikä mulla oo enää nukkekotiakaan. Vaikka voin kyllä hyvin ymmärtää että sitähän on siis ihan aikuisia ihmisiä jotka innokkaasti rakentaa ja sisustaa nukkekoteja, että...mmm. Mä pohdin että esimerkiksi se puutarhan rakentaminen, että senkin voi niin kuin nähdä jatkumona niille hiekkalinna, lumilinna, mitä nyt jotain risumajoja tuli lapsena rakenneltua. Nyt sitten aikuisena asettelee jotain, tää

hieno kivi, se tulee tähän näin, eiku sittenkin ehkä tonne päin. Ja onhan se sukua kuvantekemisellekin koska sen niin kuin pyrkii saamaan silmää miellyttäväksi, harmoniseksi. Sitten mä keksin semmosen, että mä pidän tota, mä oon nyt muutamana vuoden pitänyt, vaateostoksista tilikirjaa. Se lähti ihan tämmösestä järkevästä että tutkin, kuinka paljon menee kuukaudessa ja vuodessa ja mitä niinku tulee ostettua. Mutta en mä voinut jättää sitä siihen että mä vaan kirjotan ne, että kengät ja maksoi niin ja näin, vaan mun pitää kuvittaa sitä. Sitten mä väkerrän sinne sellaisia kollaaseja lehdistä otetuista kuvista ja... mitä nyt milloinkin, leikkaan paperista että eihän se nyt ihan, se ei ole niinku välttämätöntä jos haluaisi vaan tutkia sen että mitkä on ostelutottumukset. Sitä paitsi se kuvitus pitää laittaa niidenkin kuukausien kohdalle kun ei ole ostanut yhtään mitään. Se sivu pitää kuitenkin, siihen pitää kirjoittaa et huhtikuu ja siihen pitää laittaa joku hyvä kuva.

M: Mitä mieltä sä oot, onko leikkiminen lapsellista?

L: Ei, ei oikeastaan, ei edes lasten leikkiminen. Sehän on niinku hirveen tärkeitä. Eiks niinku tuntuisi ankeelta ajatus ihmisestä joka niinku ei leiki yhtään missään asiassa, ei edes puheen tasolla, siis niinku laske leikkiä, sehän ois ihan todella ryydyttävää

M: Mikä siinä leikissä on sun mielestä tärkeitä?

L: No mä uskon että se pitää siis ihan niiku aivoja vetreenä, että se on, no niinku henkiselle hyvin voinnille oikeestaan ihan välttämätöntä. Mutta että se ei oo välttämättä, leikkiminen voi olla monenlaista, ei se oo aina sitä että ottaa barbit esiin.

M: Joo, onhan sitä tutkittu että sitä saattaa leikkimällä pystyä paneutumaan esimerkiksi toisen ihmisen asemaan, pystyy eläytymään ja sillä voi oppia empatiaa, että se ei oo pelkästään se pikkuauto mikä liikkuu vaan sillä voi tavallaan niinku kokeilla erilaisia asioita myös.

L: Joo

M: Ja sitten ainakin itestä tuntuu välillä että kuvataiteenkin tekeminen on osaltaan leikkimistä kun hakee sitä että mitä on tekemässä ja miten asioita sijoittelee, mitä värejä käyttää ja muuta niin sekin on sellaista, ehkä enemmän mielen sisällä tapahtuvaa, mutta kuitenkin että sitä vosii rinnastaa siihen leikkimiseen.

L: Joo, paitsi että toisaaltahan se on ihan tosi, niinku hirvittävän vakavaa. Että sitten kun mä siis pohdin jotain että miten tää pitää ratkaista, mähän otan sen todella seriöösisti. Että en mä sillä hetkellä ajattele että leikilläni kokeilen sitten näin.

M: Tässä tullaan mun mielestä sellaiseen aika olennaiseen juttuun tästä leikkimisestä ja aikuisten leikkimisestä nimenomaan. Että mä henkilökohtaisesti koen että leikkiä pidetään jotenkin semmosena, että sitä ei arvosteta, että se on jotain semmosta ei vakavasti otettavaa. Mutta kyllähän se voi olla tosi vakavaa. Ja lapsillekin voi leikit olla vakavia ja supertärkeitä, niin tota, en mä tiedä, mä oon tässä ihan sellaisella missiolla että leikin merkitystä pitäis jotenkin suorastaan muuttaa, että sitä ei saisi sillä lailla nonchaleerata niin kuin nykyään helposti tehdään. Mitä sä ajattelet semmosesta?

L: No, mieleen tulee että kyllähän sitä joskus ehkä niinku saatetaan tokaista että nehän vaan leikkii, siis niinku tyyliin pitäisikö siitä ihan palkkaa maksaa, mikä on tietysti niinku ihan hölmöä. Että en mä tietenkään, sitten kun ollaan vaikka jossain leikkaussalissa niin sehän on hyvin silleen, että täytyy tehdä tietyt asiat tietyllä tavalla, siinä ei sitten ruveta keksimään että jos vaikka sitten kuitenkin nipsaistas vaikka tosta sen sijaan että sieltä. Tai ei pannakaan tikkejä tähän vaan pistetään jonnekin ihan muualle.

M: Mutta siinäkin voi joutua käyttämään luovuutta jos tulee jotain yllättäviä tilanteita

L: No ihan varmasti täytyy. Ja sitten kun niin kuin, joo... kyllä. Ja sitten jos kehitetään niinku joku uus hoitomuoto, tai en mä nyt tiedä, kai niitä leikkauksiakin on tehty sillä rutiinilla ja joku sitten keksinyt että miksei vois tehdä sitä kautta tai, että just se, että on jotenkin avoin, että välttämättä se mitä on tehty viimeiset kaksikymmentäviisi vuotta ei ole ainoa tapa. Joo.

M: Tuleeko sulle mieleen vielä jotain semmoisia taiteen tekemisen haasteita mistä sä haluaisit puhua?

L: No, ainakin semmoiset hommat että täytyy sietää epävarmuutta. Joskus on oikeesti aika stressaavaa tai hyvinkin stressaavaa. Eikä...Tai se niinku että, kun ei ole sellaista selkeätä partituuria, että kun mä oon saanut sen idean niin sitten mä aloitan ensimmäiseltä sivulta ja seuraan nuotteja sinne fineen ja teos on valmis. Että välillä voi olla siis niinku tosi pulassa. Että mitäs seuraavaksi tehdään. Sitten tietysti niinku taloudelliset haasteet. Mutta ehkä sitten sitäkin tärkeämpää on se että muistaa myös leikkiä. Ja siis ehkä muuallakin kuin siellä työhuoneella. Ihan kuule vaikka joulukuusta koristellessa voi keksiä jonkun uuden tavan laittaa ne koristeet, joita on käyttänyt kaksikymmentä viisi vuotta, ne voi sommitella eri tavalla.

M: Se oli aika hyvä sellainen loppukaneetti. Ja ajankohtainen.

L: Nimenomaan.

M: Sä olit selvästi ajatellut.

L: Hei, nyt tulee mieleen vielä yksi asia missä mä oon aatellut että mä niinku, että mä sekä leikin että otan asian niinku tosi vakavasti. Kun mä siis opetan harrastajia, niin aika paljon teetän asetelmia siellä luokassa. Sitten käytän paljon aikaa ja vaivaa siihen kun mä mietin sitä asetelmaa että mitä siinä on. Koska ne niinku, voit kuvitella mitä yleensä on rumia maljakoita ja koriste-esineitä, jotain semmoisia mitä ihmiset tuo kun ne ei halua enää katella kotonaan niin ne tuodaan sinne rekvisiittahyllyyn. Mä en käytä niitä, koska mä koen et musta itestäni ne on ihan hirvittäviä, niin miten mä vosiin niin kuin sanoa niille oppilaille että innostukaa näistä. Niin sitten mä yritän keksiä, yleensä mun asetelmissa on niinku, ne on jotenkin tarinallisia. Ei nyt silleen että olipa kerran Pekka ja näin, mutta että... voi ne olla vaikka silleen että tää on nyt lännentytön pukeutumispöytä että siinä on revolveri ja siis verkkosukkaa ja niin päin pois. Että siis mä tavallaan leikin tai se on taas se rakentaminen. Mutta sitten se on mulle niinku hirveen vakava asia koska mun mielestä niiden pitää olla sitten sellaisia että. No mä aattelen että jos ne on mun mielestä jotenkin metkoja, että voisin kuvitella että itse maalaan, niin sitten voin olettaa että ne on niille oppilaillekin. Että se on niinku sekä että, huvitan itseäni sillä ja sitten toisaalta joskus hikoilen verta kun mietin että mitä mä nyt kehitän. Ja sitten jotain semmosta että sen pystyy jotenkin kuljettamaan kotoaan sinne opetuspaikkaan ja sitten että se mahtuu siellä johonkin nurkkaan silleen että sitä ehkä tehdään kolme viikkoa. Sellainen leikki mulla on.

M: Saatko sä ne oppilaat innostumaan?

L: No joo, kyllä ja ei, sitten on aina niitä jotka... ei varmaan ikinä ole onnistunut silleen että kaikki hyppii riemusta mutta oon sitten ajatellut että se ei ehkä ole mahdollista.

M: Joo, mulla ei ole tän enempää kysymyksiä mietittynä eikä tule sen enempää mieleenkään. Että se innostus on varmaan aina sellainen tärkeä juttu, että sen saa jotenkin syttymään niin sitten pääsee niissä omissa hommissa eteenpäin.

L: Joo, kyllä sitten niinku sinnikkyyttäkin tarvitaan että pääsee sinne maaliinkin. Sekä että.

M: Tosi paljon kiitoksia sulle tästä haastattelusta. Ja kivaa joulun aikaa!

L: Joo. Kiitos. Ihanaa Joulua ja työn iloa!

M: Samoin!

Keppihevoseet

Sähköposti haastattelun jälkeen:

Leonora Fredriksson

pe 18. jouluk. 2020 8.16

Hei, Misa!

Muistin aamupalapöytään käydessäni keppihevoseet, jotka kaksossiskoni kanssa teimme ja joilla leikimme. Siitä johtui mieleeni Selma Vilhusen mainio dokkari Hobbyhorse Revolution. Pohdit leikin merkitystä ja arvostusta, niin mielestäni tuo leffa näyttää leikin voiman ja tärkeyden. Keppareita näpertävät, niitä hoitavat ja niillä ratsastavat ja kilpailevat tytöt eivät ole pelkästään hellyttäviä lapsia vaan itse asiassa hyvin vaikuttavia ja kiinnostavia ihmisiä. Selma Vilhusen dokkarista mieleeni muistui luonnollisesti hänen äitinsä, taiteilija Anna-Leena Vilhunen, sekä se, että Anna-Leenalla on päheä nukkekoti, jossa asuu jännittävää väkeä.

Terveisin,

Leonora

Appendix 2. Interview and work process description by Mikko Kallio

Sähköposti, 05.01.2021

Miten työskentelet?

Melko spontaanisti, sitten loppuvaiheessa asteittain yhtä mietitymmin kun viimeistelen.

Onko työpäivissäsi rutiineja? Tiettyä kaavamaisuutta?

Ehkä niitä on, mutta niitä on vaikea nähdä itse. Yksi selkeä on ainakin aamulla eväiden ja kahvin tekeminen työhuoneelle.

Nouseeko joku teema ylitse muiden, onko lempiteemaa?

Lempiaiheita ja teemoja ovat hylätyt asiat, esineet ja paikat, leikki, ennakkolottomuus, kulkija/ajelehtija, moninaisuus, maailman ja elämän monimutkaisuus

Minkälainen työ sinulla on nyt työn alla?

Useita keskeneräisiä maalauksia ja paperitöitä odottaa työhuoneella jatkamista.

Miten kritisoit omia töitäsi?

Haluaisin työskennellä laajemmin eri medioin. Joten ehkä sitä että kaikkea ei ehdi, mutta se ei ole kritisoimista vaan realiteetti.

Miten tiedät että työ on valmis?

Sitten kun ei ole enää enempää lisättävää tai poistettavaa. Viimeistely on kaikkein vaikein työvaihe.

Rakastutko töihisi?

Joihinkin töihin on läheisempi suhde kuin toisiin. Ehkä se on useammin hyväksymistä tai ihmettelyä.

Miten löydät aiheesi, mistä ideat tulevat?

Itselle tärkeistä teemoista, jotka liittyvät elettyyn elämään. Kuvat silti syntyvät itsestään ja esimerkiksi hahmot kasvavat esiin. Asiat tulevat spontaanisti.

Mikä inspiroi sinua, miten ideat syntyvät?

Inspiroivia asioita ovat hiljainen työhuoneella oleilu ja työvaiheissa olevien teosten katselu, löydetty esineet, musiikin kuuntelu, kollegojen taide ja taidehistorian teokset ja taiteilijat.

Mitä luovuus on mielestäsi?

Elämistä; ehkä omaehtoista olemassaoloa. Myös asioiden yhdistelyä, joka on yllätyksellistä. Sitä että luottaa spontaaniin ja alitajuntaan eikä yritä selittää kaikkea edes itselleen.

Onko sinulla jokin tapa aloittaa luomisprosessi?

Ei ole yhtyä tiettyä yhtä tapaa. Usein yhdistelen maalauksen tai kollaasin jämäpaloja tai esineitä toisiinsa. Joskus alku on jokin väri tai materiaalin struktuuri.

Entä jos tulee luomisblokki, mitä teet?

Etsin jotakin itselle kiinnostavaa teosmateriaalia ja alan rakentaa; usein se lähtee siitä avautumaan. Siivoilen työhuonetta. En ala tekemään väkisin hampaat irvessä. Annan teoksille aikaa. Jos blokin syynä on väsymys tai stressi, teen jotain muuta kuin taidetta; lepään, hoidan pois alta stressaavia asioita.

Mikä sinua innostaa?

Tällä hetkellä musiikin kuuntelu, Antti Nylénin esseet ja jotkin muut kirjat, ystävät, työhuoneella töiden aloittaminen. Kaikki elämän innostukset vaikuttavat jollain tavalla taiteen tekoon.

Minkälaisia leikkejä leikit lapsena, muistatko vielä, millaista leikkiminen oli?

Majan rakennusta, muovailuvahasta tehty kamera ja itse piirretyt valokuvat, keräily....

Leikitkö vielä?

Taide ja työhuone ovat leikkipaikkojani. Jossain määrin leikkiä on elämässä muutenkin.

Paperille työskentelystä ja piirroskollaasista

Prosessikuvaus 6.10.2020

Mikko Kallio

Paperi on kasvualusta. Rakennan sen päälle kasan paperin paloista, grafiittiviivasta, musteesta, puutikuista tai esineiden osista. Kutsun sommitelmaa alkukasaiksi. Alkukasa on intuition ja ruumiin eleiden liikkeistä syntyvä, osittain maatu-
neen risukasan kaltainen, kerroksellinen materiaalikudos.

Alkukasa on kokoelma teoksen alkuaineita. Se on kaoottinen rökkiö, jossa ovat läsnä tuhoutuminen ja syntyminen.

Multaisessa savimaassa näkyy lähietäisyydeltä katsottuna satunnaisia puutikuja. Tikkujen ympärillä leijuu usvaa. Usvan keskeltä alkaa erottumaan hahmo: alkupiirros.

Joskus kasvualustan ensimmäinen ele on viiva, merkki tai alkupiirros. Upotan ruumiillisella liikkeellä grafiittiviivaa paperialustaan. Minulla voi myös olla valmiina olemassa paperin riekaleelle piirretty räpälemäisen pieni hahmo. Olen löytänyt hahmon arkistostani, jämäpalojen virtauksesta.

Jämäpalojen virtaus on ylijäämäpaloista muodostunut pohjaton jatkuvasti karttuva materiaalivarasto.

Leikkaan saksilla ja kirurginveitsellä, paperin kahden millimetrin syvyydestä paljastuu näkyviin ääretön määrä kerroksia. Kuljen kerroksissa piirtäen ja upottaen paperinpaloja huokosiin kerroksiin. Leikkaan hahmon paperista irti ja asetan sen uuteen ympäristöön.

Kirjoitan sanoja, piirrän teoksista karttoja, merkitsen muistiin tehtävät asiat. Viimeistelen pitkään ja tavoittelen tasapainoa.

Piirustus tiivistyy yhä pienempään maailmaan, tajunnan alle. Leikkaan, piirrän leikatun, irrotan osat toisistaan, avaan portin äärettömyyteen. Piirrän paperin sisään pienten pisteiden tähtitaivaan.

Katson äärettömyyttä pitkään.

© Mikko Kallio

,

Mikko Kallio: Irtautujat, 2020, tussi, lyijykynä, vesiväri ja kollaasi paperille, 30x22cm

Appendix 3. Interview with Jani Leinonen

Jani Leinosen haastattelu 12.01.2021 Zoomissa. M: Misa Saraste, J: Jani Leinonen.

M: Ensin ihan vaan työskentelystä. Miten sä työskentelet? Ihan käytännössä. Onko sulla rutiineja työpäivissä?

J: On, mutta kun mun prjoktit on niin hirven erilaisia, niin se tosi paljon riippuu siitä, mitä tekee. Että jos on jotain veistosjuttuja niin tottakai se, no en mä... Suurin osahan tapahtuu ensin koneella, mä tällä mun koneella mikä tässä mun kotona on tällä hetkellä, tää on ollut jo vuoden nyttien, niin mähän suunnittelen kaikesta tosi tarkasti... sitten vasta esimerkiksi niinku veistoksia ruvetaan tekemään, oisko mulla täällä jotain esimerkkejä. Sitten mä oon hankkinu tämmösen piirtopadin, niin nyt mä pystyn sentään piirtään jotain käsin eikä kaikkee tartte koneella tehdä, niin tota sit mä saan tästä siirrettyä näitä tällasia sitten tonne, sitte tää on tällane et tää niinku feikkaa ikään kuin kynän jälkee ja sitte tää on tosi helppo yhdistää koneeseen. Mutta sitten jos mä teen jotain animaatioo niin sitten se pitää ensin käsikirjoittaa ja sitten se tehdään suurimmilta osin, no ei, sekin on vähän sellasta piirtämistä ja suurimmalta osin koneella. Mutta tavallaan, esimerkiksi tällä hetkellä mä teen sellasia veistoksia mitkä mä niinku suunnittelen koneella, sitten me leikataan ne ensin puusta, sellaisia paloja vesileikkurilla ja sitten mä käyn hakeen ne pakettiautolla ja vien ne mun työhuoneelle ja sitten mä rupeen veisteleen niitä paloja ja laitan niitä kasaan ja sitten mä poltan ne lopussa. Ja, en mä tiä, siis aika paljon valitettavasti tapahtuu nyt koneella. Kaikki alkusuunnittelu. Musta tuntuu että mun rutiini on edelleen niinku enemmänkin silleen että aamupäivän mä teen jotain vitun niinku tehtävälistaa, laitan sähköpostii ja hoitelen kaikkee sellasta mitä mä en haluis tehdä mutta mä oon yrittänyt ottaa tähän tänä vuonna jonkun positiivisen ajatuksen että tääkin on nyt ihan kivaa. Ja sitten mä yritän jossain vaiheessa lähteä työhuoneelle. Nytkin mä vaan ootan että tää kun loppuu ni, mut mun check-listassa on niin vähän juttuja että mä teen ehkä yhen siitä ja lähen työhuoneelle. Sitten työhuoneella, se on sillai niinku klassinen vanha työhuone että siellä voi tehdä kaikkee, siellä on kaikki työvälineet ja maalit ja sahat ja porat ja sitten mä meen vaan välillä sinne istuskelemaan ja miettimään jos ei oo mitään tekemistä, miettimään mitä tekisi ja tota... siellä tehdään ne lopulliset versiot on ne maalauksia tai veistoksia tai mitä ne nyt onkaan mitä keksitään.

Ongelma on, tai itse asiassa se ei oo ongelma, okei, se on myös ongelma mutta se on ehkä se miksi mä jaksan tehdä tätä. Kun se vaihtuu koko ajan, mitä me tehdään. Mulla on siis assari myös, niin harvoin kauheen pitkään tekee mitään samanlaista, niin sitten ne saattaa olla ihan niinku... me joudutaan aina opettelemaan uusia tekniikoita. Esimerkiksi me verhoiltiin yks teos tossa kaksi kuukautta sitten, kumpikaan ei oo ikinä verhoillut mitään. Tietenkin sen olisi voinut lähettää jollekin ammattiverhoilijalle. Mutta se ois ollu erittäin kallis homma niin sitten me jouduttiin opetella verhoilemaan. Nyt me ollaan opeteltu kultaamista, välillä valetaan kipsiä. Nyt mä teen dremelillä sellaisia klassisia, hyvin kitschmäisiä ornamentteja puusta leikkaan... sit tää tälleen vaihtuu koko ajan, ihan riippuen siitä että mitä mä nyt satun keksimään itse tai päättämään, mitä tehdään seuraavaksi. Niin mä yritän pitää rutiinit silleen että mä oisin silleen 5 päivää viikossa duunissa, että mä pääsisin silleen suht aikaisin töihin. Kymmenen olisi silleen tavoite, mutta se ei kyllä tällä hetkellä onnistu mutta se ehkä johtuu noista joululomista. Sitten kun mä oon hyvässä rytmissä niin sitten mä jopa mietin sellaista... Ennen kuin korona alkoi niin mä olin jopa silleen et... mä luin jotain juttua noista firmoista jotka oli siirtyneet neljän päivän työviikkoon... Sitten kun mulla on välillä vähän vaikeuksia kun se silleen venyy ja paukkuu se työviikko, välillä mä oon viikonloppuna duunissa kun mä en jotenki saa tarpeeks aikaseks viikolla niin sitten mä aattelin et jos tekis silleen tosi... tavoitteena ois että sais enemmän tehtyä lyhyemmässä ajassa niin sitten voisi pitää vapaata, pitkä viikonloppu, se ois ihan mahtavaa. Se on vähän vaikeeta jotenkin, mun on pakko silleen niinku päättää että nyt mulla on vapaata tää viikonloppu koska muuten mä sitten ajaudun duuniin. Tää vaihtelee tosi paljon.

Sitten mulla on välillä semmosia ongelmia että mä teen yhtä juttua ja sitten mä yhtäkkiä keksin siitä yhestä jutusta jonkun toisen jutun ja se toinen juttu onkin kiinnostavampaa niin mä ajaudun tekemään sitä juttua ja siitä syntyykin jotain ihan muuta. Niin se aina vähän pilaa sen... mä en aina osaa olla kauheen... ni, sitten jos on oikeesti joku deadline niin kyllä mutta tota... Kun ne seuraavat ideat aina syntyvät niistä edellisistä niin se on sellainen aika orgaaninen prosessi että mä rupeen leikkimään... ilmeisesti leikkihän tässä oli keskeinen sana sullakin, niin jollain muodolla tai kuvalla ja mä oon niinku et woo, tää on tosi makee, täst tulee kiva juttu ja sitten mä vähän niinku ajaudun. Kun uudet jutut on aina kiinnostavia niin sitten rupee niitä tekemään.

M: Joo, sen oon ite kanssa huomannut että välillä ihan kauhoo semmosessa niinku loputtomassa virrassa ja aina vaan se menee niinku eteenpäin ja tulee se seuraava ja joskus, hyvin harvoin kyllä, jää joku työ ihan kesken tai tekemättä että kun se vie niin mennessään se joku idea mikä vei sinne eteenpäin mutta kyllä niitäkin joskus käy. Hauskaa että sullakin on noita samanlaisia, kirjekuorelle tehdään noi muistiinpanot, kaikki lempiasiat, ne on tärkeitä. (Naurua)

J: Kun ei oo papereita, niin mä aina käytän nää laskujen kirjekuoret tälle hyväks

M: Tottakai, eihän sitä nyt puhtaalle paperille voi, sehän on haaskausta

J: Onhan tääl, mut tääkin on itseasiassa tällanen joku taloyhtiön ilmoitus, niin olipa ihanaa tehdä ihan a4:llä jotain

M: Joo, mä käytän noit kaikkii teosluetteloiden takapuolia ja tommosia, kaikki hyödyksi vaan. Joo, tosiaan, leikki on mulla tässä vähän niin kuin aiheena, mutta enemmän mietityttää just se että miten se siellä taiteilijan työssä ehkä näkyy ja miten sitä voisi ehkä työvälineenäkin käyttää vai onko se vaan jotenkin itsestään siellä mukana.

J: Miten sä määrittelet sanan leikki?

M: Niin, se onkin ihan mielenkiintonen juttu kun se voi olla voi olla niin montaa erilaista kun se voi olla ihan suunniteltua ja sitä voi tehdä jonkun kanssa tai sitten se voi olla sellaista ihmeellistä hetkellistä heittäytymistä että lähtee vaan leikittelemään jollain ajatuksella tai ideoilla tai niillä väreillä tai muodoilla millä hyvänsä että se on ehkä vähän semmonen että miten sen nyt kukakin sattuu määrittelemään.

J: Kun mä mietin että sen erottaa muusta toiminnasta?

M: Mikä erottaa?

J: Niin mä rupesin miettimään sitä leikin käsitettä, mitä se on, että onko se jotenkin... että kun leikkelyhän on että sä teet jotakin vähän niinku kepeämmin tai jotenkin, mutta sitten jos miettii lapsen leikkiä niin sitten se... vai onko se keveys niinku sitä kuvittelua, että sä leikit että tässä tapahtuu jotain, että se on niinku fiktioo, että tässä nyt leikitään että jotain oikeeta tapahtuu, tavallaan se on myös pelaamista, mä en oikein tiedä, tää on tosi hankalaa, sitten mä rupesin oikeesti

miettimään mitä se leikki on, että mä en ehkä pysty sanomaan sitä kauheen hyvin. Tai määrittelemään, mitä leikki tarkoittaa.

M: Ja mä en taas haluis niinku tässä kohtaa oksentaa ulos sitä kaikkee mitä mä oon ajatellut etten mä sitten laita sun suuhun sanoja. Ehkä voitais kuitenkin miettiä sitä sun prosessien kautta että mitä siellä ilmenee. Sä mainitsit jo että päivät on erilaisia että se riippuu siitä kans että missä vaiheesa joku työ on ja näin. Mutta mistä ne ideat sulla sitten syntyvät? Mitkä asiat sua inspiroi ja mistä sä kauhot sitä innostusta?

J: No tyhjästä ne ei ainakaan synny. Aika paljon syntyy tosiaan, niin kuin mä sanoin, vanhoista jutuista. Ja ne on silleen että jos kattoo sanotaan kahden vuoden välein teoksia niin niissä saattaa olla aika paljonkin eroa koska se mutatoituminen on jo ehtinyt tapahtua niin monta kertaa että ne näyttää erilaiselta. Mutta sitten taas jos miettii silleen janana, niin todennäköisesti siellä on aika paljon hyvin samannäköistä, siis jos niitä vierekkäisiä juttuja katot ni mä oon tehnyt hirveen paljon samanlaisia asioita, koska ne vaan liittyy toisiinsa. Ja sitten mulla on... tavallaan mä nään... tietenkkin mä teen myös tiettyjä asioita sen takia että ne kiinnostaa myös ihmisiä, ja sitten on olemassa tiettyjä visuaalisia asuja jotka yhdistetään muhun niin mähän kokeilen niihin kaikenlaisia erilaisia viestejä koko ajan, että mä tavallaan niin kuin leikin sillä että... esimerkiksi kun mä käytän jotain lauseita niin sitä samaa lausetta mä teen eri muodoissa koska se muuttaa niinku merkitystään. Tyyliin niinku jos se lause on poltettu puuveistos niin se on tosi paljon dramaattisempi ja synkempi kuin maalattuna logomaalauksena. Mä teen sitä siis mielessä koko ajan myös etukäteen mutta mä myös kokeilen niitä samoja juttuja käytännössä eri tekniikoilla tai eri materiaaleilla mutta myös sen tekniikan kanssa käy sama juttu että kun mulla on joku tekniikka mikä on erityisen kiinnostava niin mä rupeen siihen kokeilemaan erilaisia viestejä tai erilaisia lauseita tai sanoja ja sitten kattoo että miten ne vaikuttaa toisiinsa. Mä teen tosi paljon sellaista kontekstin muuttamista, tai tyyliin et jos mulla on tarina, sanotaan nyt vaikka että se on animaatioelokuva missä on päähenkilö. Niin sitten kun mulla on se tarina olemassa mä oon jo suunnitellut sitä hyvin pitkällä mutta sitten mä oon ihan vaan että hei, mitäs jos kokeiltais erilaisia, sanotaan että siinä on alun perin vaikka Ronald McDonald pääosassa niin sitten mä oonki että vaikka, hmm, milanen tää tarina ois jos tässä ois pääosassa vaikka jesus. Tai jos tässä ois

joulupukki, rupee niin kuin vaihtelevaan, leikkimään etukäteen sillä, että... vähän sellaista castingiä että kuka tähän sopisi parhaiten ja miten se muuttaa sitä koko tarinan merkitystä, kun ne on ikään kuin niin isoja symbolisia hahmoja, mutta niillä on kaikilla ikään kuin merkitys kulttuurissa, niin ne muuttaa sitä tarinaa ja koko kontekstia ihan erilaiseks. Että mä silleen jossain vaiheessa teen aina sen että mä kriittisesti tarkastelen, että onko tää nyt ihan paras hahmo tähän. Ja mä teen sitä oikeestaan kaikkien, tai ainakin yritän tehdä sitä kaikkien teosten kanssa. Tai ainakin niin että mieltii etukäteen että onks tää edes hyvä idea. Välillä sitä on jotenkin itse sokea, kun innostuu jostain aiheesta ja sitten se ei puhuttele ketään muuta niin en mä tätä tee pelkästään itseäni varten niin tota... välillä ehkä teen mutta yritän välttää sitä, niin sitten se on ihan hyvä vähän etukäteen mieltii vaihtoehtoja. Ja sitten just sitä että voisiko tän toteuttaa jollain toisella tavalla, just että onks tää niinku lähtökohtasesti edes kiinnostava. Siellä on niin paljon palikoita mitä siellä vaihtelee koko ajan. Sitten se on osittain taloudellinen kysymys koska ei tietenkään haluaisi tehdä näyttelyä mistä kukaan ei osta yhtään teosta niin ehkä senkin takia mä yritän tsekkailla ihmisiltä etukäteen että mitä sä oot tästä mieltä ja jos kaikki onki silleen että toi on tylsä niin todennäköisesti mä en tee sitä. No, ei se oo pelkkä talous. Mutta useimmiten ne mitkä ihmisiä puhuttelee sisällöllisesti ni ne myös sitten myös myy. Koska moni pystyy samaistumaan niihin. Välillähän se on ihan mysteeri. Se ois ehkä helpompi jos koko ajan tekis samanlaisia juttuja niin tietäisi mikä myy, mutta sitten kun koko ajan vaihtaa erilaisiin tekniikoihin. Esimerkiksi nyt mulla on tulossa poltettuja puuveistoksia, tietenkin niissä on aika paljon sellaisia elementtejä jotka luojan kiitos on tuttuja mulle tai mun tuotannossa, et ei mennä ihan hirveen kauas. Mutta edellinen näyttely tai vuosi sitten oli lasimaalauksia joka oli täysin uusi tekniikka kanssa. Vuodessa vaihtuu ihan totaalaisesti tekniikat niin sitten se on aina ihan hirvee riski taloudellisesti kun ei voi tietää miten ihmiset suhtautuu niihin niin, jotenkin yrittää vähän minimoida sitä sentään sitä riskiä.

M: Että sulla on niinku järki mukana tässä hommassa vielä (Naurua)

J: No, yritän kovasti tehdä sitä. Mutta nyt mä oon yrittänyt tehdä myös sitä että mä laitan luonnoksia instaan ja sitten katon vähän silleen että... taiteilijathan halua huomioo teksilleen, must se on hauska testipaikka, että siellä voi vähän kokeilla. Kun ne voi tehdä digitaalisesti ihan kivoiksi ja hienoiksi, niin siellä voi vähän testaa sitä, mikä lähtee vähän lentää. Eihän se tietenkään tarkoita sitä että se

yksi varakas keräilijä jolla on varaa ostaa se arvokas teos, kun ne ei oo kauheen halpoja nii, on samaa mieltä sen ison joukon kanssa, mutta kyllä siellä vähän näkee, niinku osviittaa, ja sitten se on kauheen innostavaa kun ihmiset sitten puhuu niistä ja kommentoi niitä. Nyt mä oon ottanu itseäni kiinni niskasta Instan kanssa ja ruvennut käyttään sitä silleen systemaattisesti, ammatillisesti hyödyksi.

M: Joo, mulla on kanssa tällanen ammatillinen Instaprofiili, ja yritän sitä suunnilleen säännöllisesti päivittää, mutta joo, se on kyllä hirveen nopeesti sitä selaa ja sillä on hyvä tavoittaa. Niin, se minkä takia mä pyysin sua nimenomaan tähän haastatteluun on että mä nään sellaista tiettyä leikillisyyttä sun töissä ja useinhan se sanoma mikä niissä on, että vaikka se ei oo välttämättä mitenkään kepeä niin se on semmosessa leikillisessä muodossa niin se tulee jotenkin sillai kivasti, että se on helppo vastaanottaa, niin sitä kautta.

J: Tavallaan se on se kun mä aika kopsaan noi ton ulkoasun täältä mainosmaailmasta niin ne on silleen, no tässä on vähän kirkollista tematiikkaakin. Se alku on aina yleensä ihanan positiivinen ja kepeä kunnes sitten, ainakin mä toivon, että sitten kun ihmiset tutustuu vähän tarkemmin niin sieltä löytyy vähän muutakin.

M: Joo. Mutta mitäs sitten jos sulla on sellainen tilanne, että sä oot päättänyt että sä teet töitä mutta sua ei huvita. Niin onko sulla jotain sellaisia keinoja joilla sä saat ittesi käynnistymään?

J: D- ja B-vitamiinia ja... Siis useinhan sellaisessa tilanteessa kun ei huvita tehdä töistä niin se johtuu just siitä työstä mitä tekee. Että kyllä silloin yleensä joku muu huvittaa tosi paljon, jopa siivoaminen. Mutta tota yritän olla tekemättä sitä siivoamista, kun se ei oo sitä duunii niin mä silleen huijaan itseäni tekemään töitä joillain kivoilla jutuilla, että mä rupeen, mulla on joku kiva idea ja mä teen tän nyt ekana ja sitten mä saan sellasen kivan fiban ja sitten jossain vaiheessa voi ruveta silleen muka vahingossa ruveta tekeen sitä tyhmää juttuu, pakottaa itseensä, että nyt on saatu niinku palkittuu. Sehän on vähän semmonen palkintosysteemi että kun on tehny tarpeeks sitä tyhmää juttuu niin sitten voi taas tehdä sitä kivaa juttuu. Että vähän tälleen niinku lapselle puhun, sisäiselle lapselleni. Että jani, tää pitää tehdä, teet tätä vähän aikaa niin sitten sä saat tehdä tota. ..Harvemmin, yleensä

ne kaikista typerimmät jutut on jotain vakuutusilmoituksen tekemistä ja apuraha-hakemuksen tekemistä ja sopimuksien laatimista, just jotain tällasta kuivaa ja ankeeta, niin niitä varten mä yleensä pakotan itteni niinku että nyt sulla on tää tunti tässä.

M: Välillä sen voi pakottaa. Niin, sä mainitsit ton sisäisen lapsen, sitä sanotaan että sieltä jostain se luovuus kumpuaa siitä sisäisestä lapsesta ja sitä pitäisi ruokkia tämmösillä kivoilla jutuilla niin se lähtee sitten käyntiin. Mitäs mieltä sä semmosesta olet, onko sulla jotain hyviä tapoja ruokkia sitä sisäistä lasta?

J: En mä tiedä, tai siis mähän teen sitä koko ajan. Tai siis mähän oon... jotenkin... no, liikun tosi paljon. Ja sitten se liikkuminen mitä mä rakastan kaikista eniten... okei mä käyn lenkillä mutta se ei oo kauheen kivaa ja luovaa, mutta sitten mä teen tosi paljon kaikkia akrobatiajuttuja ja sitten se on sellaista hauskaa, voi kokeilla kaikkee vaan ja leikkii, kun sä osaat tarpeeksi juttuja niin niitä voi yhdistellä ja kavereitten kanssa voi silleen kilpailla että osaatsä tällasen ja sitten yritetään sitä yhdessä, se on niin kuin hauskaa ja luovaa niinku silleen urheilumuotona myös, ja sitten se on tavallaan, kun lähtee lenkille niin sitten sä vaan, välillä se on hyvä tapa ajatella vaan kaikkia asioita, mutta jos on tosi stressaantunut niin se ei niinku auta, mä en pääse irti niistä ajatuksista juostessa. Mutta sitten kun menee esimerkiksi tekemään jotain, mä käyn siis tuolla sirkus Helsingissä treenaamassa, niin sun on niinku pakko miettiä sitä mitä sä teet, varsinkin uusia juttuja, sä niinku koko ajan yrität aivoissa hahmottaa niitä kaikkii ja kaikki se leikki siinä välissä ja kaikki kokeilu, niin sitten se on sellasta niinku, se on niinku hirveen virkistävää henkisesti, aivoille, ainakin mulle paras keino vähentää stressiä.

Ehkä työhuoneella taiteen kanssa mä teen vähän samalla lailla. Se on ainakin alussa, sellainen aika orgaaninen prosessi. Ja myös tietenkin silloin kun, no, se on niinku sellaista että mulla on jotain elementtejä, ja mä tiedän suurin piirtein mitä mä haluan tehdä ja sitten mä vaan niinku rupeen tekeen sitä. Mutta sitten aika usein käy niin että niistä elementeistä tulee vaikka jotain uutta ja sitten mä ajaudunkin miettimään sitä ja sitten mä teenkin vahingossa tunnin jotain täysin ihan muuta. Sitten mä jotenkin palaan siihen duuniin. Ja sitten kaikki vitutus on mun mielestä silleen hyvä juttu kanssa, koska jos joku asia ottaa päähän, niin tietenkin sitä asiaa haluis kommentoida tai sitten tehdä sille asialle jotain, niin niistä syntyy yleensä aina kaikkee hauskaa ja uusia ideoita. Se jotenkin harmittaa

niin paljon että siitä mouhottaa jollekin ja sitten sen valittamisen keskellä siitä tulee jotain hauskaa ja uutta. Ei se aina mee silleen ilon ja hauskuuden kautta. Toisaalta välillä vitutuskin voi olla ihan hauskaa. Mulla on sellainen olo... ja siis mähän tuun tosi hyvin toimeen lasten kanssa, vaikkei mulla oo omia, kun mä oon niitten kanssa jotenkin samalla tasolla kun nehän on silleen niinku, niitten kanssa on hauska olla luova koska niitten reaktiot on niin hirveen autenttisiä ja ne lähtee mukaan ja sitten ne on tosi fyysisiä ja sitten niitten kanssa voi painia ja tökkii ja tönii ja niitten jutut on absurdeja hausalla tavalla, niitten kanssa voi mennä jotenkin ihan erilaisiin paikkoihin. Mun mielestä tää on tosi leikkii koko ajan. Ja ehkä ne kohdat missä ei oo sitä leikkii ni ne on just sitä mitä mä inhoon. Mä yritän pitää sen leikin mukana koko ajan mutta sitten tietenkun kun jossain vaiheessa sä päätät että ok, tämmösen mä teen, niin sitten se suoritusvaihehan on aika suoritusta usein, ja mä kyllä tykkään siitäkin. Esimerkiks eilen mä olin työhuoneella ja mä vedin sillä dremelillä niit, puusta leikkaisin tai muotoilin niitä ornamentteja ja mun mielestä se on tosi ihanaa. Mut sehän on tosi monotonista duunii, että sä vaan niinku teet sitä, kun sä oot jo joskus suunnitellut sen valmiiks ja se vaan pitää tehdä. Niin ei siinä oo hirveesti, tai on siinäkin, kyllä niistäkin voi sitten lähtee jotain uusia ideoita ja tekee sitten paremmin seuraavalla kerralla mutta siinä on sitten jotenkin eri moodi, että se on sitten sellaista että nyt me vaan tehdään tää. Sekin on jotenkin meditatiivista kun sä vaan putkeen rupeet jynssään sitä yhtä juttuu. Tosi selkee vastaus. (Naurua)

M: Oli oli! Kyllä mä ainakin oon ihan mukana tässä, vielä. Niin, musta se on ihanaa että tota noin, kun säkin oot ihan tommonen arvostettu taiteilija ja hyvän pitunen urakin jo takanapäin niin sä et pelkää sitä leikki sanaa. Usein se kuitenkin koetaan vähän sellaisena vähättelevänä ja että taiteilijan pitäis omaa työtään arvostaa ja painottaa sitä että se on myös ihan oikeesti työtä ja sen takia niistä töistäkin pitää maksaa. Niin tota sä et tosiaan pelkää sen leikki – sanan käyttämistä

J: Ei, ehkä se leikki on myös, se aika paljon helpottaa, varsinkin jos puhuu vakavista asioista, niin se leikki on sitten sellainen helpottaa niistä puhumista ja niiden käsittelyä, kun ne nyt on välillä pelottavia ja hurjia aiheita esimerkiksi niin joku kepeys siihen on otettava että niitä pystyy käsittelemään.

M: Joo, se voi olla niin kuin ihan suoranainen väline vaikkei sitä niin järjestelmällisesti käyttäisi koko ajan. Se vaan tulee sieltä..

J: Ja lapsillahan on tosi paljon fantasiamaailmoita ja tällasia et ne niinku kuvittelee asioita leikeissä se on tavallaan, mä teen sitä, mulla on nyt sellainen yks leffaprojekti siinä on sellainen niinku utopia-ajatus, se on niinku tosi yksinkertainen, positiivinen mutta sitten jotenkin radikaali. Että, siinä on ajatus joista me kuvitellaan ettei ikinä tekisi sitä, niinku, vaikka jotain presidenttejä ja muita maailman johtajia jotka on käyttäytyneet huonosti ja valtaansa väärin, niinku suurin osa niistä on käyttäneet valtaansa väärin, Obamasta Trumpiin, niin mitä tota, jos ne esittäis anteeksi pyynnön. Niin se on mun mielestä sellanen hauska juttu että mitä ne sanoisi niissä anteekspyynnöissä. Ja Obama on pommittanut hirveesti, esimerkiksi useiden maiden, näit droonipommituksia tehny, missä on siviileitä kuollut tuhansia ihmisiä, mikä on tavallaan ihan kauheeta että vieraan valtion presidentti vaan päättä jonkun murhan ja siellä kuolee hääseurueita ja tällasia ni sitten niinku , se on kontrastina siihen että kun on kuva siitä että se on tosi hieno ja upee presidentti joka on silti tappanut siviilejä tuhansia, niin sitten että, minkälainen se anteeksipyyntö olisi, minkälaisen anteekspyynnön se tekis, ni sitte me ollaan kirjoitettu niitä anteekspyyntöjä paperille ja mietitty, millaista se olisi käytännössä jos ne oikeesti sanois ne lukisi ne ääneen, ja voisko niitä saada. Se tavallaan, mä ainakin nään sen lapsen, lapsmaisena fantasiamaailmana, että kuvittelee maailman jota ei ole olemassa ja jota todennäköisesti ei ikinä tuu olemaan olemassa, mutta se on silti jotenkin silleen hauska tavallaan voimauttava ajatus että nyt että opettaakin mielikuvituksessaan ne ihmiset pyytämään anteeks, ja minkälainen se olisi se autenttinen, hyvä anteeekspyyntö, mitä se vaatisi.

M: (Naurua) ja sitten se pitää sanoo uudestaan jos ei tarkottanut sitä! Silleen lapsille sanotaan, että nyt sä et tarkottanut tota, mietipä vielä hetki ja sitten uusiks.

J: Joo, mut se on hauska juttu, mä oon miettinyt sitä sen lapsen kannalta kun lapsiahan opetetaan silleen väkisin pyytämään anteeksi ja silleen niinku heti ja eihän ne niinku, aika harvahan varmaan, varsinkin jos sä oot niin vetänyt just turpaan jotakuta, nyt puhutaan lapsesta, niinku silleen just äsken, silleen kaks sekuntia sitten ja oot silleen että NYT pyydät anteeks ni en mä tiedä miten au-

tenttinen se voi siinä tilanteessa olla kun sä oot niinku ihan raivoissas, et ymmärtääkse pieni ihminen sitä oikeeta merkitystä. Sehän on niinku oikeestaan aikuisten pakottama rituaali, et sä vaan opit tekeen sen silleen ulkokultaisesti ja sitte kaikki on vaan muka hyvin. Mut oikeesti ei välttämättä... Just se ikään kuin aito anteekspyyntöhän on tosi harvinainen ja harvoin sitä niinku oikeesti opetetaan missään.

M: Niin, no, mä oon ollu kouluissa ja päiväkodeissa töissä, mä oon lähihoitaja edelliseltä ammatiltani niin, kyllä sitä hirveen monet keskustelut on käyty just siitä että se anteeksipyyntö lähtee niinku siitä että miltä siitä toisesta tuntuu, että kato miten paha mieli sillä on ja näin, niitä onneksi, nykypäivänä on enemmän sitä kaikelaista tunnekasvatusta ja tämmöstä mitä ei tainnu meidän lapsuudessa olla ollenkaan

J: Joo, niinpä, ja sehän on tavallaan niinku aika kreisiä miten, että kyllähän se anteeksipyyntö on ollut, en mä tiedä kuinka pitkään, kasvatuksessa mukana, mut sitten kun jos kattelee kuinka huonosti aikuiset osaa pyytää anteeks, niin se on hämmästyttävää, miten harvoin on sellaisia edes niin kuin sanoina oikeita anteeksipyyntöjä eikä sellaisia nonpoligyjä, joissa on aina joku ehto, että anteeksi jos... Et niin tota ei me kyllä olla opittu kauheesti pyytämään anteeksi.

M: Niin se on varmaan kato kun nykyajan aikuiset on ollu lapsia silloin kun ei ollu vielä sitä tunnekasvatusta ja muuta

J: Niin. Lapsissa on tulevaisuus

M: on, siellä se on! Hei, toivottavasti onkin.

J: Siis todellakin, kyl ne on niin paljon fiksumpia ku mä ainakaan ollu, silloin.

M: Joo, siis mä just eilen hämmästyin kun mulla mulla on 13-vuotias poika ja hän kävi asiallisen puhelinkeskustelun erään tahon kanssa ja mä ihmettelin miten hän on niin kohtelias ja fiksu ja kaikki, ite menee ihan paniikkiin ja sählää... Upeeta nähdä että ihmisistä voi tulla jotain.

J: Niinpä, joo, todellakin.

M: Niin. Noh, tässä ollaan nyt puheltu vähän kaikenlaista. Mites vielä toi luovuus. Mitä se sun mielestä on, mistä se tulee?

J: Okei.

M: Ihan tällöinen kevyt kysymys tähän.

J: Nyt kun sä sanoit sen sanan niin mä oon niinku et voitko taas määritellä mitä se on. Koska mä en...

M: Niin, no mitä se sun mielestä on?

J: Kauheesti nykyään puhutaan luovuudesta ja mua niinku tavallaan ällöttää se koko sana. Mutta sitten ainoo tavallaan, jotenkin aatellaan että se olisi, se usein liittyy usein siihen että miten voisi saada poikkeuksellisia näkemyksiä asioihin, siin luovuudessa, että vois kattoo asioita eri tavalla. Lapsethan on muuten sairaa hyviä näissä, ne on yllättäviä. Koska nehän kysyy aina että miksi. Niin mun mielestä sellanen niinku toisinajattelu on mun mielestä ainoo sellanen systemaattisesti hyvä keino luovuuteen, että sä ikään kuin vastustat jotain tai et ota jotain asiaa annettuna, et kyl mä varmaan niinku, ensimmäinen asia kun mä nään jotain tai mä rupeen tekeen jotain ehkä omiin juttuihin mä en suhtaudu niin, ehkä mä sen takia vaihdan tyylii, koska... Sanotaan et nyt mä saisin tehtäväks vaikka suunnitella tällöisen, sanotaan nyt vaikka "Teille on myönnetty apuraha" -tää on siis vanha, mun pitäis tehdä, olen saanut ja tuhlannut rahat, pitäis tehdä raportti tästä näin. Niin tyyliin että voi laittaa, ehkä tää on huono esimerkki mut katsotaan mihin tää menee. Mut mun pitäis suunnitella niinku, Mikä tää on, stipendiin sitten, se mitä mä teen luontaisesti ja katson kauheesti, miltä ne näyttää, kaikki, ja sitten mä yritän tehdä jotain mikä ei näytä siltä, että se näyttäis joltain ihan muulta, mut tavallaan sen tunnistais, että siellä olisi, kuitenkin siellä on pakko olla ne tietyt elementit et ihan sama mikä se on se asia tai ala tai toiminnan muoto, niin luontaisesti mä alan vänkäämään vastaan ensin, koska mun mielestä se on paras tapa silleen, että jos sieltä löytäisi sen jutun miten niinku ei tehdä, tavallaan

mä jotenkin... mä puhuin siitä vitutuksesta ja inhosta, niin ehkä mä meen semmosella niinku tosi kriittisellä näkökulmalla kohti, emmä tiä, ehkä lapset ei tee sitä tosta näkökulmasta, ne on enemmänkin silleen, ehkä se lapsen näkökulma onlähinnä silleen "ai että miks? Miks noin tehdään?" Koska me aikuisethan otetaan asiat jotenkin silleen annettuina ja siks asiat näyttää vähän samalta koska me vaan imitoidaan jotain kategoriala kun me aatellaan että tää on nyt tää mitä mun pitää tehdä ja ehkä parhaat siellä sitten tekee silleen vähän erilaisia siinä kategorian sisällä mutta aika harva kysyy että miksi, miksi tää on näin. Perustavanlaatuisia kysymyksiä miks-kysymyksiä, miksi tän on yleensäkin oltava tälleen. Tää on nyt tietenkin vähän tälleen abstraktia kun ei oo mitään konkreettista, kyl se mun mielestä toimii. Mun mielestä voi kyseenalaistaa kaiken silleen ensin, niin sitten on helpompi lähteä. Mun mielestä se on hyvin luovaa. Ja varsinkin jos siellä näkee... ehkä se miks on silleen niinku, ehkä siinä näkee myös ne kaikki ongelmat aika hyvin. Tai jotain, erityisesti, jos näkee ne ongelmat. ja sitten kaikki sellainen ne ongelmien viitekehykset on hirveen hyviä kanssa, et jos rupee ettimään sieltä ongelmia niin se on aina mun mielestä erittäin hyvä. Tyyliin et onks niinku jollain alalla sukupuolten tasa-arvoa, tai miks täällä ei ole naisia missään niin sitten ne on silleen, ai, ei me olla mietittykään, hyvä kysymys, sitte se on silleen niinku että aha, eiks näitä kantsis kysyä etukäteen? Niin tota, et ehkä ne miks kysymykset on niinku, noh, ne pitäis kysyä niinku joka paikassa ja koko ajan. Mutta jos joku ihminen on siinä maailmassa koko ajan niin sittenhän sitä tulee helposti sokeeks niille asioille niin sittenhän ulkopuolisen on helpompi tulla kyselemään niitä kysymyksiä. Ja se on totta, sitä on kaikista vaikein olla kriittinen omaa alansa kohtaan. Mä oon miettinyt tota, aikoinaan kun kuvataideakatemiassa opiskelin niin sehän oli, siellä tapahtu aika inhottavia asioita, se oli erittäin toksinen on se sana jota käytetään, siellä oli aika paljon häirintää, lähinnä miespuoliset opettajat naispuolisia opiskelijoita, sitten mä oon ollu vaan että onpa aika hiljainen tää kuvataidekenttä näistä asioista, mä en oo ainakaan nähny puhetta siitä että... sitte kun ite miettii että pitäiskö tästä tehdä joku kirjoitus, niin se on niin helppo lähteä puhuun jostain toisesta alasta ja selvittää jonku tyyliin minkä tahansa alan ongelmia, mutta sitten heti kun se tulee että, okei, ne on kaikki mun kavereita, ne sanat asetteleekin vähän toisella tavalla ja näkee ne ongelmat ja uhat ihan eri tavalla, niin varmaan aika moni... niin todennäköisesti sen takia ei niin suoraa ota asioita puheeksi ja myöskään puutu niihin ongelmiin. Ja en mä

tiedä, siitä on 20 vuotta kun mä oon ollut siellä niin todennäköisesti Kuvataideakatemian on aika erilainen paikka tällä hetkellä tai toivon että on erilainen paikka.

M: Joo. Niin. Mä lähin tekemään tätä mun lopputyötä leikkimisen ja luovuuden suhteesta sen takia kun mua häiritsee se että siitä luovuudesta on tehty sellainen valtava, melkein tavoittelematon asia ja ihmisiä välillä suorastaan pelottaa se että onko ne nyt tarpeeks luovia, varsinkin opiskelijat, ja miten se sitten joku työn tekeminen lähtee käyntiin ja hirvittää jos siitä ei tullut tarpeeksi hyvä jo silloin alkuvaiheessa ja mä oon tässä järjestämässä tällaista leikin vallankumousta.

J: Niin, se on niin abstrakti käsite. Se on jotenkin ongelmallista että sitä ei määritellä, että jotenkin oletetaan että kaikki ymmärtää mitä luovuus on, mäkään en tajuu oikeesti tajuu sitä, mun mielestä leikki on helpompi käsite, koska se on jotenkin, sen pystyy konkreettisesti määrittelemään mutta luovuus on jotain tosi abstraktia, ja sitten tietty kun sulta vaaditaan jotain abstraktia mitä sä et edes ymmärrä mitä se on niin se kuulostaa tosi ahdistavalta. Ehkä sekin on siinä luovuuskeskustelussa että kukaan ei kysy et miks, mitä tää on, voiksä määritellä tän.

M: Niin, jostain tyypistä vaan sanotaan että se on tosi luova.

J: Nii.

M: Ja mitä se sitten käytännössä tekee? Mä aion väittää että leikki, se on niinku asioilla leikittelemistä ja just se miksi kysymys oli tosi hyvä, se kaikki kyseenalaistaminen ja asioiden pyöritteleminen saattaa johtaa sinne uusiin juttuihin. Että sehän on se luovuuden yks määritelmä että siitä syntyy jotain uutta kun taas leikissä tavallaan voi asiat pyörii paikallaan tai kyllä ne voi mennä sinne eteenpäinkin, mun mielestä ainakin.

J: Niin. Mutta leikkityhän on niin kuin, ehkä se leikin voima on siinä keveydessä, ja että leikissä voi kuvitella asioita joita ei ole olemassa, niin kuin me pystymme myös ajatuksissamme, mutta ehkä se leikki jotenkin helpottaa sitä, että hei, leikitään nyt vaikka että meillä oliskin tällanen, no vaikka nyt joku, Helsinki aloitti nyt sen, tää anonyymi rekrytointiprosessi, että miten se tapahtuisi. kun tavallaanhan kun kaikki on niinku, ennen kuin ne päätetään niin nehän on vaan ajatuksia, ne

on niin kuin ajatusleikkejä. Mun mielestä sehän on niinku... Sehän on se kiinnostava asia, ethän sä pysty luomaan mitään uutta ellet sä jotenkin kuvittele sitä, tai leikittele sillä ajatuksella että, ja sitten se on mun mielestä se leikki just kiva... kun se ei ole edes metafora vaan se on niinku käytännössä, että sä pystyt silleen vähän niinku aika kevyesti tekemään sellaisia ajatuskokeita, et hei, mitäs jos ois tällasta tai tällasta. Ja mähän teen siis sitä just.... No, se on just se ehkä tää sama tekniikka mitä mä teen koko ajan, mut se on vaan niin eri tasolla, mutta että, jos yhdellä alueella tapahtuu jotain tosi kiinnostavaa ja progressiivista nii tosi nopeesti mä yritän siirtää, et hei, et mitä jos tää tapahtuiskin täällä, niin sitten se on, se on mun mielestä niin hauskaa että tyyliin, että se että mä pyydän anteeks joltain mun kaverilta niin ei nyt oo hirveen radikaalia, tai että se pytäis multa mutta sitten kun me siirretään se anteekspyyntö johki isompiin ja monimutkasempiin valtasuhteisiin tai presidentteihin tai johonki diktaattoreihin, niin sitten se yhtäkkiä onkin niinku et wau, täähän onkin tosi radikaaliajatus, et se meneekin johki ihan nextille levelille, eli tavallaan ne hirveen arkiset jututhan voi olla aika isojakin juttuja kun niitä siirtää eri paikkoihin tai sellaisiin paikkoihin missä niitä ei oo ikinä nähty. Niin sehän on mun mielestä vähän se... Se on leikkiä jos mikään!

M: Hei, jes, kiitos, tästä mä sain jo hirveen monta hyvää juttua. Kiitos

J: No hyvä.

Appendix 4. Interview with Katja Tukiainen

Katja Tukaiaisen haastattelu 10.12.2020. M: Misa Saraste, K: Katja Tukiainen.

M: Jos sä alkaisit ihan vaan kertomaan siitä työskentelystä, että miten sä työskentelet? Miten sä alat? Miten se lähtee käyntiin?

K: Joo, mä yritin tota, miettiä näitten kysymysten perusteella niin, mun täytyy ensin sanoa että, mä en osaa, mä oon kuullu monta kertaa kysymyksen et jos on ollu tällöinen luomisblokki, ja tota, mä en oikeestaan niinku, mä tottakai ymmärrän sen kysymyksen, mutta mä en ymmärrä sitä kysymystä kuitenkaan. Mä en oo ikinä kuullu kenenkään mun taiteilijakollegan tai kenenkään taiteilijan puhuvan tällasesta asiasta mutta silti mä oon kuullu tosi monta kertaa että ihmiset kysyy sitä. Ja sitte mä ajattelin että se voi olla vähän sellainen ulkoapäin opittu kysymys. Tai mä nyt kävin siihen ekaks koska se on noista niinku konkreettisin, koska mä voin alottaa sillä, että mä niinku poissuljen sen, että mä en taiteilijana ymmärrä mitä se tarkoittaa, koska enemmänki mulla on ehkä niin että niitä niinku, tai sitä halua tehdä ja niitä ideoita ni on paljon enemmän mitä ja aikaa, ja tota se ei liity niinku sellaseen, että tottakai käytännössä kuvataiteilijana joutuu tekeen tuottamista omien näyttelyiden eteen, mutta mä en tarkota sitäkään vaan. Jos mä ajattelen omaa olemassaoloa, aivan niinku lapsesta, ja miten se niin kuin, se niinku ihmisen olemassaolo jollain tavalla niin, konkretisoituu ja mitä mä oon niinku tehny elämässäni, niin tietenkä on ne kaikki asiat mitä kaikkien on tehtävä, niin kuin nukkua ja syödä ja peseytyä ja tällasia, mut et sit niin kuin aina mulla on ollu halu tehdä käsin ja sitte mulla on ollu aina siihen niinku mahdollisuudet et ihan semmosesta että mä omassa huoneessa, tietenkä kaikki lapset piirtää ja maalaa mut et sit ajattelee et... Ehkä konkreettisin esimerkki vois olla se et joskus teini-ikäsenä, oisko ollut seiskaluokalla, ni jotku mun ystävät tuli perjantai-iltana mun luokse ja ne ihmetteli kun mä siin mun pöydän ääressä askartelin jotain tammenterhoista ja ne oli lähdössä kaupungille. Ja tota, sitten, et tavallaan se liittyy jotenkin mun persoonaan et mä oon aina viihtyny itsekseni tekemässä jotain asioita, piirtämässä tai maalaamassa, askartelemassa tai muovailemassa tai tota autotallissa, niinku lapsena maalaamassa jotain kiviä tai, niin tavallaan mä en niin kuin, sillä tavalla kun mä ajattelen, vitsi kun mua häiritsee toi mun tausta mut ei se mitään, siellä on yks mun tollanen valokuva, mä oon määritellyt sen joskus ja

nyt se on siellä, mut ei se haittaa. Se on reposaaresta tuolta Porista. Etku tavallaan mä en varmaan haluis puhuu taiteesta niinku leikkinä sen takia että se niinku sanana, et ensin meiän pitäis määritellä ne sanat ja, se voi niinku sanana viedä arvoa siltä mitä me tehdään meidän päivätyössä kun me ollaan taiteilijoita, mut tavallaan, jos mä ajattelen et se niinku ihmisen olemassaolo määrittyy sitä kautta mitä tekee, mitä tekee käsillään tai, mä oon myös harrastanu paljon musiikkia lapsena ja nuorena, mut et tavallaan niinku, se, ihminen harjottelee sitä olemassaoloaan, pieni lapsi, ja sitä kutsutaan leikiksi, ja leikkihän on vaan niinku sana, ja sitten se on vaikee kun me aletaan puhuu englanniksi kun se on play ja play tarkoittaa myös pelaamista, ja siinä on säännöt, peleissähan on säännöt mutta sitten leikki on taas jotain muuta. Mutta suomeksi meillä on niinku ideaalitalanne kun meillä on se leikki eritelty pelistä, mutta kuitenkin, se ois niinku kiinnostava myös niinku ajatella ja analysoida sitä, mikä on se leikin ja pelin ero, mutta tota, se et miten niinku lapsi harjottelee sitä ihmisyyttään niin me ulkoapäin kutsutaan sitä että se on leikkiä, kun se leikkii vaikka pikkuautoilla tai nukeilla tai millä tahansa. Ja sitten me tota erotetaan se luominen kun se lapsi luo jotain uutta ja usein se tapahtuu, saattaa tapahtua osin kopioitsemalla että niinku harjoittelee sen jonkun nähdyn tuomista niinku tai tekemistä niinku itse, itsen kautta sen tekemistä näkyväksi. Semmonen mitä me ehkä kutsutaan sitten luomiseksi. Mä koen niin että meillä kaikilla on oli ihminen taiteilija tai ei, niin meillä on se halu jatkaa sitä, ja sitten meillä taiteilijoilla on ollut jostain syytä onni tai sattuma tai joku semmonen niin kova intentio siihen että me ollaan onnistuttu jatkamaan sitä meiän ammatiksi. Koska mä suhtaudun siihen oman taiteen tekemiseen niin että mun ei oo pakko laittaa sitä näytille, että mä niinku teen sitä koska mä haluan tehdä ja sitten jossain vaiheessa mä katon että onnistuiko se tai maalaanko mä yli tai jatkanko mä sitä, sitten siinä vaiheessa mä arvioin että onko se semmonen mitä kannattaa näyttää, mutta ehkä sen takia mä en tiedä, mä en tiedä ehkä mikä on se luomisblokki, koska mun mielestä se on niin kiinteä osa olemassaoloa se että mä haluan niinku tehdä sitä asiaa, ja sitten jos mä oon vaikka tota...Mikä vois olla hyvä esimerkki? Että olis vaikka joku pitkä loma... Että ei oo menossa työhuoneelle... Tai on jossain residenssissä, niin silloin se tekeminen voi muodostua vaikka esimerkiksi jonkun vihon sisälle. Ja siis tottakai voi olla kausia ettei ole sellaista palavaa tarvetta maalata tai mennä työhuoneelle, mutta mä oon

niinku löytänyt tekemästä mitä ihmeellisimpiä asioita sen takia että mä olen halunnut luoda uutta, että jos ei ole just ollut mahdollisuutta mennä työhuoneelle niin...

Kun mä mietin mitkä asiat inspiroi ... Mä osaan siihenkin vastata enemmän sitä kautta että mä sanon mitkä ei mua inspiroi. Mä esimerkiksi aloitan, jos ei lasketa sitä että joka aamu mä joogaan ja meditoin -ne on ollu mun elämässä yli 20 vuotta, sitten kun mä niinku tuunulkomaailmaan niin mä edelleenkin luen paperi-hesarin joka aamu jos mä vaan ehdin että mä en lähde töihin niin aikaisin, niin mä luen sen paperi-hesarin, niin tota mä voin sanoa mitkä mua ei inspiroi. Eli sitten mä tiedän mitä maailmassa tapahtuu ja mä tiedän mitä mä en halua kuvata mun teoksissa. Mä en niinku henkilönä pysty enkä halua kuvata esimerkiksi väkivaltaa, eli mulla on niinku hirveen selkee että nää asiat on olemassa, mä haluaisin parantaa ne pois maailmasta mutta mä en halua lisätä niitä. Että ehkä se inspiroituminen on sitä että... osittain mä pakenenkin, mä haluan ensinnäkin tietää että tällasta on maailmassa ja mä ahdistun siitä kun mä en voi kaikkee korjata. Sitten mun taiteessa mä haluan luoda sen just päinvastaisen maailman. Tää oli ehkä tällainen tiivistelmä, sitten sä voit kysyä konkreettisiä kysymyksiä.

M: Niin, tosta mitä sä sanoit, niin mulla tuli mieleen se että okei, jos nyt koe ihan semmosia niin kuin totaalisia luomisblokkeja niin entäs sitten jos sun pitää niin kuin, että jos sulla on joku deadline ja sä oot miettinyt johki näyttelyyn tyyliin että sulla pitää olla näin ja näin monta työtä, ja sitten pitäisi vähän väkisin tehdä jotain, että se ei tulisikaan siitä että sä oot vaan saanut kaikki valmiiksi ja valitset siltä ne mitkä tulee mukaan että oiski niinpäin että täytyy pakottaa itsensä työskentelemään, niin tuleeko sulla sellaisia tilanteita ja mitä sä siinä kohtaa teet?

K: No ei oo siitäkään kokemusta, mulla on päinvastoin semmonen että mä oon tehny parikin kertaa sen näyttelyn sitten parin viimeisen kuukauden aikana uusiksi kun mä oon innostunut uudestaan että olen sitten halunnut tehdä uusia töitä. Tai en ole malttanut ajatella että ne uudet ideat jää niinku seuraavaan näyttelyyn, että, tota, mä yritän miettiä... Yritän miettiä olisiko jossain asiassa... Ehkä mä oon sellainen ihminen että mä innostun helposti. Esimerkiks mä haluan säilyttää sen innostumisen sillä että kun mä sain nää sun kysymykset, tai tää koskee

kaikkiakin haastatteluja, että jos mä saan ne kysymykset etukäteen niin mä mielellään en kato niitä, koska jos mä mietin niitä hirveästi, sitten kun mä varsinaisesti vastaan, niin mä oon jo kyllästynyt siihen. Sitten mä niinku ajattelen että mun täytyy nyt toistaa nää asiat, että mä tykkään enemmän siitä että se tilanne niinku elää siinä hetkessä että saa niitä oivalluksia siinä tilanteessa, että esimerkiksi jossain tv-haastattelussa, jos ajatellaan että ihminen ei jännittäis niin paljon kun se saa ne kysymykset etukäteen niin mun mielestä päinvastoin että , mä en nyt sua kritisoi, vaan sitä että tää kuvaa sitä inspiroitumista , että päinvastoin, kun on se , se hetki ja saa ne kysymykset ja on siinä tilanteessa ja sitten kun on se näyttely ja on se deadline, se luo semmosen mun mielestä hyvän odotuksen, niinku itseen ja siihen tilanteeseen. Voi samalla unohtaa itsensä ja keskittyy vaan siihen tekemiseen tai sisältöön jos ne on kysymykset, että tavallaan... jos mä palaan vielä siihen haastattelutilanteeseen et toistaa ne ja sitten saataakin alkaa miettiä itseään ja esimerkiksi jännittää. Mutta kun on kiinnostunut vaan siitä asiasta, tai kun mä oon tekemässä niitä teoksia... että oikeestaan mitä mä yritän sanoa ... Että jos on tekemässä niitä teoksia eikä oo aikaa niinku, tai että ei mieti, miten mä sanoisin...Että sitä blokkia ei varmaankaan tuu koska mä en tehdesäni ajattele että ne on joitain muita varten, että mä tavallaan, se voisi olla sellaista kokeilua tai leikkiä, että vaikka se deadline on tulossa, se toimii vähän niinku käänteisesti, että vaikka se on tulossa, niin mä en silti ajattele että mun täytyy tehdä nää sitä näyttelyä varten... että se niin kuin antaa siihen semmosen jännitteen tai odotuksen että nyt mä niinku luon, että mulla ei oo aikaa jäädä miettimään tuleeko tästä hyvä vai huono, onks tää niinku tyhmää tai onks tää epäonistumassa... Mitä mä yritän sanoa...varmaan eniten voisi olla sellainen tilanne että tulisi se blokki jos joku esimerkiksi arvoisi mua sillä hetkellä kun mä teen, että sitä mä en siedä yhtään, joo, eli nyt mä voin ehkä vähän tavoittaa. Eli jos mä olisin arvioinnin tai katseen kohteen silloin kun mä maalaan. Niin silloin mä mietisin liikaa sitä että siinä on niinku joku ulkopuolinen katsoja joka joko arvioi joko minua tai sitä teosta, kumpaa tahansa, niin se häiritsisi mua. Joo, mä en siedä sitä yhtää. Kun on ollut sellaisia tilanteita vaikka tv-dokumentteihin tai haastatteluihin liittyen että ne ois halunnu kuvata sitä kun mä maalaan, niin mä pystyn korkeintaan tekemään tällaista (maalaa ilmaa kädellä ylös alas) että sitä mä en siedä yhtään että mun on ihan kokonaan päästävä siihen tilaan, että ikään kuin mua ei ole siinä olemassa ja mua ei voi kukaan arvioida eikä sitä teosta. Se turmelisi. Ja sitten mä ihmettelenkin kun mäkin oon maalannut.. no ehkä meillä oli

siellä Venetsian taideakatemiassa tiivein työtila jako, koska Kuvataideakatemiassakin mulla oli mun mielestä ihan yhden hengen, niinku hyvä työtila, ja sitten sitä ennen yhdeksänkymmentäluvulla Taikissa mutta, sitten siellä Venetsiassa meillä oli niinku samalla tavalla kuin mä oon nyt nähny tällä hetkellä vaikka Kuvataideakatemiassa. Silleen että yhdessä isossa huoneessa on vaikka neljä seinää ja jokaisella on yksi taiteilija, niin tota nyt kun mä oon käyny siellä työhuonevisiiteillä tai opettamassa niin nythän mä katon että miten äärimmäisen vaativa tilanne kun ajattelee että ihmiset on nuoria ja hakemassa sitä omaa tekemistä ja sitten sitä on koko ajan alttiina sille muiden läsnäololle.

M: Siinä on kyllä vaikeeta välillä keskittyä.

K: Niin ja että saako siinä sen mahdollisuuden tehdä teoksia mitä ei haluaisi että kukaan näkee. Varmaan se olisi sellainen blokki. Jos nyt tässä iässä kun ei ole enää tarvinnut olla niin arvioinnin alaisena niin jos joutuis semmoseen reality-showhun väkisin että ois pakko maalata siinä ja kamerat kuvais siinä niin se ois se mun painajainen.

M: Itseasiassa tuossa aikaisemmin kun puhuit siitä leikki sanastakin, että jos se yhdistetään taiteeseen niin kuulostaako se alentavalta, ja ehkä se maalatessa se lapsen leikki onkin muuttunut luovuudeksi ja luomiseksi. Pystytkö kuvailemaan sitä, miltä susta tuntuu, missä sä oot silloin kun sä maalaat?

K: Joo! Toi on tota, mä oon just kirjottanut tohon, mä teen tota mun Kuvataideakatemian kuvataiteen tohtorin opinnäytteen kirjallista työtä, yritän viimeistellä sitä ja tossa on, mulla on yks tommonen kirja, mä voin näyttää... ootas... Tässä on tämänönnen kirja jota Tarja Pitkänen-Walter suositteli, tää näyttää siltä että... Mä luen kohta sulle tän nimen.

M:Joo

K: Tää on Maailma lapsen silmin, Daniel Stern. Tää näyttää siltä että nyt on joku lapsenkasvatus opas mutta Tarja Pitkänen-Walter joka on tutkinut sitä maalaimisen aistisuutta, on mun tohtorityön ohjaaja, ja Tarja suositteli tätä sen takia että tässä kuvataan sellaista, mihin mä pystyn samaistumaan. Sellainen olotila

missä sitä on kokonaisena läsnä ennen sitä kielellistä ajattelua. Mä koen että maalatessa, siis tässä Maailma lapsen silmin kuvataan sitä miten lapsi joka kehittyy ja ennen kuin hänellä on kielellinen kyky kommunikoida. Sitähän on mahdollon tutkia kun me ei muisteta niitä kokemuksia mutta siitä on silti näitä teorioita. Niin on ajatus että sieltä olisi peräisin semmoset synesteettiset kokemukset esimerkiksi. Joku muoto tai väri tai kirjain voi yhdistyä . Mulla on niinku jotain semmosia ja mä kun olin selittänyt siitä tarjalle niin Tarja oli ittekin tarkastellu sitä asiaa, että miten ihmisen aivoissa on, ennenkuin ne asiat eritytyy, niin että me hahmotetaan ne kielen kautta niin niillä voi olla semmoisia yhtäläisyyksi' niin kuin joku väri ja kirjain tai muoto ja sitä kutsutaan synestesiaksi. Mä oon tunnistanut sellaiset asiat hyvin varhain ja mä koen että siinä maalatessa mä en toimi ollenkaan sillä kielellisellä alueella ja siksi mä aina yllätyn kun mun teoksista... Mulla on tietyt aiheet tietenkin mitä mä tarviin kun mä maalaan että m voin olla tekemisissä sen maalin kanssa, mä en koe että sellainen abstrakti pelkästään, ainakaan tässä vaiheessa pystyy täyttämään niitä asioita mitä mä haluan sillä kädellä tapailla ja sitten mulla on tietty ajatus siitä että mitä mä jatkuvasti toistan, sitä mun äidin katsetta joka toisin kuin yleensä ajatellaan että ne on jotenkin mun alter egoja ne tytöt niin ne jotka tietää mun äidin niin että se on se lapsenomaisen pyöreäkasvoinen tyttö, niin se on hän, jota mä olen katsonut lapsena joka vielä 70-vuotiaanakin näyttää semmoselta... nappisilmänen nallenaama tai semmonen eskimon näköinen pikkunen nainen. Mutta että siinä maalatessa se maalien kanssa tekemisissä oleminen... Kun mä teen sitä ei kielellisellä alueella niin siksi mä aina yllätyn kun tulee myöhemmin katsojatulkintoja, et tää asia symboloi sitä ja tää asia symboloi sitä, kun mä oon saattanut ottaa ne käyttöön koska ne aiheet, niiden tyttöjen lisäksi, jotku esimerkiksi paksulla maalilla ja vähän niinku sabluunalla maalatut tämmöset, siis maalarinteippirajauksilla mä voin vetästä paksusti maalia ja maalata semmosen karkkitangon ja sitten jossain seminaarissa sitten ajatellaan että ne karkkitangot symboloi vaikka falloksia. Sitten mä ihmettelen että miten se on mahdollista. Mä en oo ollenkaan ajatellu näin, vaan se pääasia on se, että ne ihmiset katsoo sitä maalia kun se tursuaa niitten reunojen yli ja mä en ollenkaan ajttale. Mutta sitten taas toisessa kohtaa mä voin ajatella että kun mä oon maalannu bambin ja Karl Marxin niin siinä on niinku tämmönen kapitalismi ja tämmönen niinku yhteiskuntakriittisen teoreetikon liitto. Se on varmasti vaikee, eikä sillä ole mitään merkitystä, että miten ihmiset tulkitsee niitä, heidän ei tarvikaan tietää sitä, missä kohtaa mä toimin sillä ei-kielellisellä ja missä mä

tuon siihen sitä tahallista symboliikkaa, mutta mä nimenomaan tunnen että se on parhaimmillaan silloin se työskentely kun se on sillä ei-kielellisellä alueella, niin että mun ei tarte yhtään välittää, että mitä tää olis sanoiks puettuna.

M: joo, kuulostaa ihanalta, että sä vaan niinku pulputat siellä menemään ja kyl se ehkä mun korviin kuulostaa myös vähän semmoselta leikkimiseltä kun uppoutuu sinne

K: Joo, uppoutuminen on hyvä sana. Ja sen takia kun se on niinku semmonen... mä oon kuvaillut sitä myös niin, että se on semmonen tunne, ihankuin olis vaikka menossa, mikä kellekin ihmiselle vois olla, mutta... ihan ku olis menossa syömään vaikka kasaa suklaata tai jotain että kun tietää että on menossa sinne työskentelemään niin semmonen, että siihen ei voikaan ajatella sitä ulkopuolista katsetta, se uppoutuminen on tosi hyvä. Ja ehkä se sikäli se leikki, mä en muista yhtään mitä mä sanoin siihen Suomen ehkä ainooseen väitelleeseen lelututkija Kati Heljakan siihen väitöskirjaan, missä oli Kim Simonssenia oli haastateltu ja mua on kati haastatellu, mä en muista yhtään mitä oli käytetty siitä mun, tai mitä mä osasin silloin sanoa, mutta se on hirveän kiinnostavaa että mitä se leikki vois meille aikuisille, tai mitä se on lapsille, se on ihan hirveen kiinnostavaa. Mä koitan miettiä että voisiko se olla myös asenne, että jos olisi joku ihan äärimmäisen monotoninen työ, esimerkiksi mä oon yhden kesän jakanu postia, siihen aikaan oli vielä se laukku ja juostiin rappusia alas ja hissillä ylös, niin mä koitan miettiä että olisiko se mahdollista jossain muussa ammatissa, että mun mielestä mä koko ajan haluan niinku tiedostaa sen että me ollaan niinku tietyllä tavalla etuoikeutettuja. Nytkin mulla on ystäviä parhaillaan töissä sairaanhoitajana ja niillä ei ole sitä mahdollisuutta analysoida, että voisko ne suhtautua työhönsä kuin leikkiin, että tavallaan han me ollaan niinku etuoikeutettuja kun me voidaan miettiä tätä. Mä en niinku voi sanoa että se ois vaan... Mä en tiedä voisinko mä pitää tän asenteen jos mä joutuisin vuodesta toiseen tekemään jotain hyvin monotonista työtä. Että miks meillä on tää mahdollisuus, niin sehän pitää koko ajan jotenkin tiedostaa. Etuoikeus ikään kuin leikkiä. Mutta monet taiteilijat vielä päivätyön jälkeen jaksaa, ja tota, kun mulla on ollut vaikka 8-7 tunnin zoom -opetuksia tässä syksylläkin Aaltoon ja Kuvataideakatemiaan niin, ehkä parhaiten kuvaa se, sitten kun on ollut se tunnin tauko, ruokatauko, niin, mä oon vetänyt zoomit kotoo, koska mä en oo pystynyt tai halunnu työhuoneella vetää niin sitten miten mä oon saanu niinku itselle sen henkireiän siihen niin et mä oon säästänyt sen kävelyn tai ulkoilun

siihen iltaan mut sitten ruokatauolla mä oon mielummin maalannut akvarelleilla täällä kotona, et mun on ollut niinku pakko siinäkin välissä päästä tekemään jotain. Sehän on tosi inspiroivaa nähdä ja puhuu niistä oppilaitten teoksista, mutta silti, että sinä kun olisin voinut sen tunnin käyttää vaikka syömiseen niin sitten mä oon halunnu siinäkin päästä tekemään. Eri ihmisillä on eri.... Mut myös mä halun sanoo et mulle on tärkeä... Kun mä maalaan niin ne monet on aika isoja, että mulle on tärkeitä se fyysinen toiminta siinä tehdessä, mutta toisaalta, joo... kyllähän mä myös piirrän että myös pienet, joo... mihinköhän mä yritän vastata.. siihen leikkiin, en mä muista enää...

M: Ehkä siihen kanssa että miltä se tuntuu se itse tekeminen

K: Niin, varmaan joo, ehkä se on just se uppoutuminen, ei kielellisyys ja sitten se itsen unohtaminen. Siinä mielessä että se itse on ihan vaan, ihan kuin lapsella, että sä et ole niin kuin... siinä mielessä lapsen kaltaisessa tilassa että sä et niin kuin ajattele itseäs ulkoapäin arvioituna ollenkaan, että täysin olet siinä omassa vaan.

M: Mitä sulle sitten käy jos sä et pääse maalaamaan ja piirtämään, jos se on täysin mahdotonta? Jossain kohtaa semmonen tilanne?

K: No sitten... sitä varmaan alkaa tehdä jotain muuta. Se voi toteutua... miten mä sanoisin... siis kyllä sitä voi toteuttaa niin että vaikka rakentaa jotain nettisivuja tai mitä mä sanoisin, mikä vois olla äärimmäinen... Mähän tykkään esimekiks ennen nukahtamista visioida teoksia, sitä voi harjoittaa ihan mielessään. Mä tykkään myös ideoida, mä en tuu ikinä ehtimään toteuttaa kaikkia ideoita vaikka ulospäin voi näyttää siltä että näähän on kaikki johdonmukaisesti tunnistettavia tai saman näköisiä, se on harha koska mä oon myös tehny myös paljon juttuja mitä mä en oo ehkä näyttänyt tai maalauksia mitkä on vaikka täysin käsitteellisiä ilman minkäänlaisia hahmoja tai esittävyttä. Mutta jos mä en pääse ollenkaan toteuttamaan sitä niin se ideointi kyllä jatkuu mun mielessä. Mä oon tunnistanut, mutta se ei aiheuta mussa samaa koska mä en pidä tavaran hankkimisesta, mutta mä oon tunnistanut että joillain ihmisillä se saattaa se vietti tulla...

Tässä kohtaa nauhoitus katkeaa koska Zoom-palaveri katkesi.

Lopuksi puhuimme vielä mm siitä että jotkut saattavat tuntea samanlaisia tunteita shoppaillaessa... Lapsenomaisesta tavasta lumoutua ja keräillä.

Ja siitä miten kokeilevuus leikissä edistää asioita, mitä se saisikaan aikaan esim poliittisessa päätöksenteossa ja leikittäisiin, kokeiltaisiin ja asetuttaisiin toisten rooliin. Voisi olla helpompi ymmärtää toisia leikin kautta, eläytyä ja herättää empatia.

Uppoutumisesta puhuimme edelleen ja siitä, jos kertakaikkiaan tulisi sellainen tilanne, ettei millään keksisi mitä on tekemässä teoksen kanssa seuraavaksi, Katja Tukiainen lähtisi varmaan metsään kävelylle tai merelle, tai alkaisi tehdä jotain fyysistä.

Myös se nousi esiin, kuinka kuvataiteessa leikki on helpommin käsillä. Tukiainen kokee, että kuvataiteessa on hänen helpompi jammailla kuin instrumenttia soittaessa.

Appendix 5. Interview with Kirsi Tirri

25.01.2021 Haastattelu Helsinki, Lallukka

Paikalla Misa Saraste (M), Kirsi Tirri (K) Ja Marjukka Paunila (Marjukka)

M: Siis sä oot kasvatustieteen tohtori

K: Professori

M: Professori, joo, ja tota mitä ymmärsin niin ooksä enemmän tohon aikuispuolen koulutus...

K: No mä oon itseasiassa luokanopettajalinjalla. Eli tavallaan mä koulutan opettajia, että mun opetus on ihan varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen. Eli mulla on niinku tällainen yleinen kasvatustiede, ja ne asiat mitä mä opetan niin ne on sellaisia mitä tarvii lastentarhanopettajat, luokanopettajat, aineen opettajat tai aikuisopettajat. Että mulla on tämmönen hyvin, voisko sanoo, se mikä on tärkeätä ihmisen kasvussa ja oppimisessa ja opetuksessa niin mä keskityn sellaisiin asioihin.

M: Joo, no siihenhän liittyy sitten hirveesti kaikenlaisia asioita. Mutta jos keskitytään siihen leikki -aspektiin niin miten sä, niinku näkykö se erilailla siellä eri ikäisten oppimisessa, kasvatuksessa ja onko se siellä kaikkialla mukana?

K: No, täytyy sanoa että tätä mä en tiedä, mä en oo siellä paikalla katsomassa, mä vaan opetan luentosalissa. Mutta jos mä lähden ensin siitä leikin merkityksestä, vois ajatella miten mä nään sen. Sä taisit tossa itse jo mainita luovuuden ja meillähän Suomessa, jos katsotaan, opetussuunnitelmistahan tulee se arvo-pohja, eli tavallaan kysymys on millaista ihmistä me kasvatetaan. Ja Suomessa meillä on tällainen kokonaisvaltainen kasvatus. Me emme kasvata vaan ihmisen tiedollista osaa, vaan on se sitten pieni lapsi tai aikuinen niin se on tiedollinen, tunnepuoli sitten mä korostan tätä moraalista puolta eli etiikkaa ja sitten myös fyysinen puoli eli koko ihmisen kasvattaminen. Ja myös spirituaalinen puoli. Ja nyt mä en puhu pelkästään uskonnosta. Vaan voidaan ajatella että jokainen ihminen on myös spirituaalinen. Ja esimerkiksi taide ja leikki tuo tähän ihan hirveesti mahdollisuuksia. Me kaikki kuitenkin etsitään että mikä tän elämän niinku perimmäinen tarkoitus on ja on niinku jotain muutakin kuin tää arkimaailma. Ihminen haluaa nousta sen arkitodellisuuden yläpuolelle. Ja siinä hänellä on just apuna leikki ja taide. Ja jos me ajatellaan vielä sitä leikkiä niin siinähän ihmisen on mahdollista kuvitella, voi ottaa erilaisia rooleja, ja tällainen roolinottokyky, se

on esimerkiksi hirveen tärkeä osa moraalikasvatusta. Että millä tavalla mä ymmärrän ihmistä joka on ihan erilainen kuin minä. Jos mennään pieniin lapsiin, jotka leikkii. Ja lapsi vaikka leikkii toisen lapsen kanssa jolla on erilainen ihon väri, tulee vaikka toisesta maasta, eri kieli, esimerkiksi, eri uskonto, nii tällasessa leikissä niin lapsi on tutustunut tällaiseen erilaisuuteen niin hän voi itse vaikka ottaa sellaisen roolin että nyt minä olen Afrikasta tullut, vaikka eri sukupuolta oleva henkilö. Tyttö voi ottaa pojan roolin, poika voi ottaa tytön roolin. Eli mun mielestä tää leikki antaa todella suuria mahdollisuuksia just koko ihmisen kasvattamiseen ja kasvamiseen. Eli ei vaan se tiedollinen puoli vaan tää luovuus, tunnepuoli, etiikka, moraali ja spirituaaliteetti.

M: Siihen mä oon kanssa törmännyt, leikin merkitykseen tossa empatian kehitymisessä että pystyy just samaistumaan sitten.

K: Joo, se on just tätä roolin ottoa. Ja jotkut just sen empatian teorialtkin kertoo että ihmisen on kaikista helpoin niinku samaistua samanlaiseen. Mutta sitten jos toinen on erilainen, niin se on suurempi haaste. Ja eiks leikki ois just semmonen missä näitä empatian kykyjä vois harjotella.

M: Hyvä! Mutta mites se leikki siellä aikuisen ihmisen elämässä? Oisko sulla mitään sanottavaa siihen? Miksi se vois olla tärkeätä aikuisellekin?

K: Siis se on ihan älyttömän tärkeätä. Mä mietin just että aikuinen, kun me ollaan työelämässä, meillähän on tää uupuminen ja stressi alati läsnä, niin millä tavalla se aikuinen sitten pääsisi ulos siitä omasta päästään ja omasta roolistaankin. Niin kyllä aikuisellekin se on tärkeätä. Ja mitä kanavia siihen nyt sitten on niin, no vois sanoa että joku seksuaalisuus on tämmönen. Joku on sanonut että seksi on aikuisten leikkiä, vaikka joku rakastelu, siinähän ihminen käyttää omaa kehoaan ja... -tää nyt tuli ensimmäiseks mieleen, että se vois olla aikuisten leikkiä. Mutta miksei jotain muutakin, että siinä mielessä tää harrastetoiminta että, ajattelen, itse teen tällasta tieteellistä työtä, niin kyllä se ois hyvä että vastapainoks olis sitten jotain muuta. Että tulis sitten, oisko se sitten se taide mistä se tulis tai joku yhteinen, miksei joku liikunta. Mä luulisin että siinä se oman kehon käyttäminen vois olla aika tärkeätä. Varsinkin jos se työ on sellaista että se on tuolla korvien välissä suurimman osan. Liikunta, seksi, taide, tämmöset luovat alat.

M: Musiikissa pääsee kanssa leikkimään.

K: Niinpä, just näin, musiikki, sehän on upee.

M: Joo, mä haastattelin muun muassa Jani Leinosta, hän on kuvataiteilija, ja hän sanoi että harrastavansa akrobatiaa. Ja sitten ne kaikki, just se temppuileminen,

päästää irti siitä stressistä ja toisaalta se on ihana kun pystyy haastamaan itsensä ja oppimaan kaikkia uusia temppuja ja kehittymään ja muuta ja siinä saa ne ajatukset sitten täysin pois kaikesta muusta kun siinä sitten joutuu keskittymään niin täysin siihen mitä tekee.

K: Joo, mä mainitsin sen spiritualiteetin ja mä oon käyttänyt joskus sellaista, on sellainen spirituaalinen herkkyys ja miten sitä voitais kasvattaa niin tiedätsä siinäkin on tämmönen oman kehon tuntemukset. Tämän ajan ihminen, niin me ollaan usein erkannuttu, vieraannuttu meidän omasta kehosta. Et me ei tavallaan ees kuulla mitä niinku tapahtuu ja ehkä just taide, musiikki, leikki vois olla sellaisia välineitä joilla voi pysähtyä kuuntelemaan itseään. Tottakai myös sisintään ja sie-luaan mutta myös sitä kehoaan. Esimerkiksi mä koen että mä oon aika kehostani vieraantunut kun mä työskentelen niin paljon pään sisällä ja se on niinku niin järkyttävävästikin näkynyt että mulla on korkea kivunsietokynnys, niin mä en esimerkiksi välttämättä helposti tunne kipua kun mä elän niin tuolla pääni sisällä, että on todella vieraantunut omasta kehostaan. Ja se on kuitenkin osa sitä spirituaalista herkkyyttä, että se ei ole vaan henkistä se spiritualiteetti vaan kyllä siihen kuuluu myös tää keho. Että jos ajatellaan jotain Intialaisia tai tiätsä jotain joogaa, niin niissähän on ihan se miten me hengitetään. Nykyihminenhan saattaa hengittää ihan sellaista pintahengitystä. Mä oon ihan opetellut että mä joka päivä istun ja vedän syvään henkeä, ettei se ole vaan sellaista läähättämistä paikasta toiseen. Ja lapsillakin, mä oon sitä mieltä että tää on aikuisilla mutta että me ollaan kasvattamassa semmonen stressaantunut lapsijoukko joka vaan juoksee harrastuksesta toiseen ja suorituksesta toiseen. Että varmaan jo lapsellakin ois hyvä että olis niitä hiljentymishetkiä, joissa kuuntelis sitä omaa sisintään ja omaa kehoaan.

M: Niinpä. Mä oon kanssa opetellut tota hengittämistä. Palleahengitys on yllättävän vaikee

K: Eikö ole?, joo.

M: On niin tottunut siihen että hartiat nousee ja hengitys pinnallista ja kurkussa ja niin. Mutta jooga on kyllä hyvä.

K: Joo, ja sitten mä heti tunnustan sulle että mä inhoan joogaa, että nyt mun nuorin tytär sanoi että ei se käy äiti sulle että se vois ehkä tehdä mulle hyvää mutta mä myönnän että mä oon liian kiireinen, tai siis sellainen että mulle ois varmaan kärsivällisyyttä. Että se varmaan just kouluttais sitä kärsivällisyyttä se jooga.

M: niin. Joo mulla on kanssa ollut aikaisemmin, mä oon tanssinut ja jumppaohjaaja, oon aika fyysinen, mutta nyt iän hieman kartuttua on tullut sellaiseen pisteeseen että se jooga tuntuu hyvältä. Ehkä siinä just on se että kun siinä pysähtyy niin täysin, ja sitten kun alkaakin kuunnella sitä kehoa niin huomaa miten hyvältä se tuntuu tehdä liikkeet hitaasti ja jopa vielä hitaammin mitä se ohjaaja tekee että jääkin hengittelemään joka väliin ja antaa oikein kaiken virrata siellä kropassa.

K: Kyllä, joo.

M: Se on ollut mulla itellä sellainen jännä kokemus koska aikaisemmin en ole siis mitenkään pystynyt, se on tuntunut todella vastenmieliseltä se jooga, mutta nyt se on löytynyt. Joo. Mutta se leikkiminen ja ihmisen kasvattaminen ja aikuisen kasvattaminen...

K: Siinäkin vois ehkä niinku ajatella vaan... tämmöstäkin viitekehystä oon käyttänyt omassa opetuksessakin kannerin monilahjakuusteoriaa, siis jos ajatellaan että illä alueella ihmisellä voi olla lahjakkuuksia, niin siinä esimerkiks joku kielellinen lahjakkuus, sehän voi näyttäytyä tämmösinä kaskuina ja vitseinä, eli ihmisenhän voi leikkiä esimerkiksi kielellä, ja jos mä niinku itseäni ajattelisin niin, esimerkiksi se varmaan sopisi mulle. Mä tykkäisin sellasesta, et niinku ajatusta... me puhuttiin tosta kehosta mutta kyllähän sä voit leikkiä kielellä eri tavoin, jotkut ihmiset on tällasia kielellisiä, että niille se on niinku ehkä kaikista helpointa, miksei vois leikkiä matemaattisestikin? Että tavallaan aina aatellaan että matematiikka, että se on vaan semmoista niinku loogista ja tällasta, mutta miksei siinäkin voisi olla sellaista leikkimieltä. Kääntää kaava ihan toisteppäin! Et tota, haluaisin ehkä myös laajentaa sitä että mitä se leikki on, niin oikeestaan mistä tahansa vois tehdä sellaista leikkiä myös.

M: Niin ja sitten just tässä ongelmanratkaisussa ja luovuuden lisäämisessä kun yritetään löytää erilaisia tapoja tehdä asioita niin silloinhan se just että mihin tahansa sitä leikkiä soveltaa, kun lähtee kääntämään asioita ylösalaisin ja kysymään miksi joka väliin.

K: No niin, just näin.

M: Niin silloinhan se just toimii sellaisena luovuuden välineenä.

K: Joo.

M: Must ainakin tuntuu että hirveesti monilla aloilla niinku oikeen painotetaan sitä että haetaan luovia työntekijöitä ja ehkä sitten vähän niinku jopa työympäristöstä löytyy semmosta jotain leikkilisiä huoneita, missä saa tehdä jotain muuta sem-

mosta aivoja lepuuttavaa tai stimuloivaa että sitten taas pystyisi hienompiin suorituksiin, niin tota , kyllähän se nyt on alkanut jo näkyä työelämässäkin se leikkiminen, muttei kuitenkaan ihan kaikkialla.

K: Mmm, ja sitten tarvitaanko näitä hirveen, tämmösiä vempaimia, mietippä, lapset voi leikkiä vaikka kävyillä tai, en niinku yhtään siinä mielessä ihannoit että pitäisi niinku palata, että nyt on ipadit ja kaikki, mutta tota, mä olen sitä mieltä että ihmisellä on mielikuvitus ja ei se välttämättä tarkoita että jokaiseen täytyy joku huone rakentaa ja tuoda kalliit vempaimet siihen, että kyllähän ihmisen omassa mielikuvituksessa on niin paljon voimaa, ehkä sitä pitäisi yrittää rikastuttaa ihan niinku lapsesta aikuiseksi, että säilyis jotenkin se mielikuvituksen voima. Niin sitten vaikka sä olisit köyhä, ei voi sanoa että mä en voi leikkiä ja mä en voi olla luova kun mulla ei ole jotain teknisiä vempaimia tai mulla ei oo varaa mennä johonkin paikkaan. Mä niinku arvostaisin sellaista luovuutta ja sellaista mielikuvitusta ja leikkiä, joka ois niinku mahdollista siitä riippumatta että onko sulla resursseja tai rahaa tai joka ei ois niinku sidoksissa mihinkään paikkaan vaan se vois vapaasti lentää se leikki vapaasti.

M: Joo, tossa taiteilijoita haastatellessa on tullut kanssa se ilmi, että ihan tosi paljon tapahtuu sitä leikkiä siellä pään sisällä, että sen ei tarvitse olla sellaista konkreettista. Kun antaa niiden ajatusten vaan mennä ihan mihin ne haluaa.

K: Niin, kyllä.

M: Niin sekin voi olla jo semmonen niinku stimuloiva ja toisaalta jotain dopamiinin eritystäkin lisäävä hetki itselle kun käy jossain, tavallaan toisessa maailmassa, jossain fantasiamaailmassa ja palaa sieltä sitten tähän arkeen puuhaamaan niin sitten se onkin mielekkäämpää se tekeminen.

K: Joo, ja mun äiti kertoi mulle, siis tää oli, mä olin unohtanut jo, nyt mä muistin tän uudestaan, mun äiti on kuollut jo... Mä oon ollut yksinäinen lapsi ja mulla on ollut niinkui isommat sisarukset, mulla ei ollut leikkitovereita, mä olin yksin, niin, tää on aika yleistä että silloin lapsi voi kehittää tällaisen mielikuvitusystävän. Niin mun äiti sitten sanoi että mulla oli tämmönen kuin Kyrry ja Alpe, ja mitä tahansa mä tein, niin Kyrry ja Alpe tuli mukaan. Eli mä olin lapsena, ja kun hän sanoi sen, niin mä yhtäkkiä muistin että joo, Kyrry ja Alpe. Ja sitten emille tuli hoitoon sellainen pieni poika ja sitten mä heti esittelin tälle pojalle että täällä on Kyrry ja Alpe ja se poika otti ne ihan luontevasti että okei, Kyrry ja Alpe. Ja nyt mä oon aikuisena monta kertaa miettinyt sitä Kyrryä ja Alpea, että ne on kyllä ihan positiivinen voimavara, että joskushan vanhemmat vaikka pelästyy kun lapsi keksii tällasia

juttuja, muttaettä toihan ihan selvästi palveli sitä mun seuran tarvetta. Että kun niitä ei ollut niin sitten mun mielikuvitus nää pysty luomaan. Ja se mitä mä oon ite ajatellu mun omassa lapsuudessa mikä mua on ruokkinut, niin se mitä lapselle pitää tehdä on että lapselle pitää lukea. Tää on varmaan, mä sanon että se on ehkä halvin tapa satsata lapsensa tulevaisuuteen. Et siis mulle on luettu ja mä oon lukenut mun lapset ihan niinku korvat ja kaikki täyteen. Mä oon lukenut ja mun mies on sitten laulanut ja soittanut kitaralla, meidän lapset on nukutettu niin että isä laulaa gospelista iskelmäin kaikkia mahdollisia lauluja eri kielillä siihen asti kunnes ne sanoivat ettei tarvi enää laulaa. Se oli ehkä noin 12-vuotiaana. Ja tämä on myös aikuiselle sellainen leikkihetki ja rentoutushetki, että tavallaan ottaa sen kitaran ja laulaa, että tota, mun mielestä leikistä tulee usein mieleen että siinä pitäis olla jotain, mielettömät rekvisiitat tai järjestää ne, mun mielestä ihan jokaisella ihmisellä on tällaisia mahdollisuuksia että meillä on nää iltanukuttamiset, se on ollut varmaan isän leikki kun se on saanut sitä kitaraa soittaa lapsille ja sitten lapset on tykänny ja mä oon ollut taas se joka, mä jaksan lukea vaikka kuinka kauan, ja kertoa vaikka mitä tarinaa. Sitten luettiin ja kerrottiin omaa mielikuvitustarinaa.

Tauko

K: Me oltiin vuosi sitten Pariisissa lastenlasten kanssa ja sitten mä hoidin niitä sen illan ja ne halusi että leikitään. Ja ne oli sitten että perustetaan bändi. No he ja sitten minä kuulkaa se oli niin uskomatonta ne sanoitukset mitä se 7-vuotias tyttö kuule, ei pysty sellaisia tekemään. Mutta sitten niillä oli kuule tämmönen juttu että ne rupes, täähän on kaikilla lapsilla jossain vaiheessa että kakkapökäle, pissapökäle, no tiädätsä sitten ne vanhemmat on tosi vihaisia että ei saa tommosta puhua. Ja tiätsä mä oli hölmö, mua nauratti se ihan hirveesti, ja sitten mun tytär oli ihan et hän ei voi ymmärtää että sua naurattaa tommonen. No, mä en oo joutunut sitä kuuntelemaan, mua nauratti. No, sitten siinä bändijutussa niin ne teki useita lauluja. Ja mä niinku annoin luvan että tehään se kakkapökäle ja pissapökälekin, me tehtiin nekin, ja sitten ne esiinty, ja ne vanhemmat oli taas... mutta mä olin sitä mieltä että kun siitä ei tehty sellaista tabua, niin sitten ne itsekin huomasi että se kakkapökälelaulu oli paljon tyhmempi kuin ne muut. Tiädätsä että ne tavallaan, ei tullut että ei saa sanoo, vaan siellä on ne hienot sanoitukset ja se tyhmä kakkapökäle, niin ne osas itsekin huomata että ei tää niin hieno...

Tauko

M: Miten sä määrittelisit luovuuden, mitä se sun mielestä on?

K: Joo, tota mä oon lahjakkuudesta antanut tällaisen oman määritelmän ja mun mielestä tää sopisi varmaan siihen luovuuteenkin. Eli luova näkee jotain sellaista, mitä muut ei näe. Näkee jollain tavalla eri tavalla tai uudella tavalla. Tälleen mä ehkä. Joo, ja silloin se alue voi olla mikä tahansa. Ratkaisee eri tavalla, tuottaa eri tavalla, että siinä on jotain... Mä käytän tätä näkee, et silloin on joku sellainen kyky nähdä jotain sellaista, mitä muut ei näe.

M: Luuletsä että on olemassa keinoja vaikuttaa siihen että pystyisi näkemään

K: Tota, mä uskon että kasvatuksella voidaan luoda niitä mahdollisuuksia. Että annetaan tilaa just, että saa kokeilla erilaisia asioita, niin mä uskon että meillä on mahdollisuus antaa mahdollisuuksia ja sitten jotkut hyötyy niistä mahdollisuuksista eri tavalla kuin toiset. Että kun on puhuttu tästä lahjakkuuden tai luovuuden, että onko se synnynnäistä tai opittua, niin kyllä mä uskon että siinä on molempia komponentteja. Kaikilla ihmisillä on tietysti jonkin näköstä lahjakkuutta tai luovuutta, ne voi sitä käyttää. Mutta jos oikeesti puhutaan näistä huippusuorituksista, niin kyllä yleensä siinä on ollut myös joku synnynnäinen, jota on päässyt kehittämään. Että tänä päivänäkään kukaan ei pysty sanomaan mikä se prosentti on, ei voi sanoa että 50/50, kukaan ei osaa sanoa. Sitten kun joku pystyy tämän osoittamaan niin se on tieteellinen läpimurto. Mutta että tavallaan se on vuorovaikutus, että ihmisillä on jotain synnynnäisiä, tiedetään että jossain suvuissa menee ihan joku vaikka matemaattinen kyvykkyys tai musikaalinen juttu, ei voi kieltää. Ja tottakai sitten kuinka paljon saa mahdollisuuden sitä sitten käyttää ja harjoitella. Mutta että mahdollisuuksia voidaan antaa kaikille.

M: Muistatsä omasta lapsuudesta jotain lempileikkejä?

K: Ootas kun mä mietin. Muistanko mä? Mä oon asunut kaupungissa, tämmönessä kerrostalossa missä lapset sitten leikki pihalla. Niin kyllä mä muistan että mä tykkäsin ihan näistä kirkonrotta, mitä nää on, missä juostiin. Että aika liikunnallisia leikkejä. Mä tykkäsin niistä. Ja sitten mä oon ollut varmaan tyypillinen tyttö, tykännyt hyppää hyppynarua, kaikkia sellaisia hyppyleikkejä mitä tytöt, tai ruutua hyppeli siellä. Niin sitä jaksettiin aamusta iltaan hyppiä sitä samaa ruutua, täytyyhän sen olla jotenkin kivaa. Hyvä kysymys mitä... ja sitten nää mielikuvi-
tusleikit. Näitähän leikittiin kanssa. Välillä oltiin prinsessoja ja vaikka mitä. Mutta kyllä mun täytyy sanoa että mun, kun itseäni mietin niin mä oon kyllä aina nauttanut siitä että mä toistan jotain asiaa niin paljon että musta tulee siinä taitava. Että joskus on puhuttukin, että mä en oo ehkä koskaan ollut semmoinen... itseasiassa se oli mun kampaaja joka sanoi mulle että mitä mä teen sitten eläkkeellä ja se

ehdotti että jos sä rupeet sitten maalaamaan tai niin mä oli ihan ei ei ei, hän sitten sanoi että sä varmaan oletkin sitten sellainen joka haluaa vaan tehdä semmosta että susta tulee jossain asiassa parempi ja parempi ja mä myönnän tämän. Mä oon nauttinut niistä palloleikeistä joissa mä aina tulen paremmaksi siinä pallon heitossa ja asioiden toistamisesta. Semmosen minkä mä osaan hyvin niin, tavallaan, joka kerta se menee paremmin. Kyllä mun mielestä siinäkin on luovuutta, ei voi sanoa ettei siinä olisi luovuutta, luovuuttakin on erilaista luovuutta. Niin kyllä mä nautin siitä että tällä hetkellä mä kirjoitan. Että jos mä kirjoitan jonkun luvun niin tottakai siinä on jotain sellaista mitä mä oon kirjoittanut joskus aikaisemminkin. Mutta sitten joku ajatus on vähän pidemmälle mennyt tai siinä on joku uusi komponentti, että joka kerta tuo vähän jotain uutta. Sen ei tarvi olla iso juttu. Niin mä saan siitä kauheesti iloa.

M: Niin, ja siinähan sitä luovuutta just käyttää kun lähtee viemään asioita pidemmälle tai vähän eri suuntaan

K: Kyllä kyllä. Mutta että mulla ei ole koskaan ollut sellaista tarvetta että mä yhtäkkiä tekisin jotain jumalattoman erilaista, että mä lähtisin hyppäämään lentokoneesta laskuvarjolla, en halua Benji-hyppyä, en halua laskuvarjoa, en halua heittäytyä johonkin ihmeelliseen juttuun, että kyllä mulla tää verbaalisuus, että mä tykkään puhua ja kirjoittaa, kaikki mitä tehdään sellaisilla asioilla, tai sitten keholla. Mua kiinnostaa kaikki liikuntajutut, niin ne on se mun juttu. Mä oon aika yllätynyt, oon tietysti avoin, mutta oon yllätynyt jos mut löydetään maalaamasta tai soittamasta jotain uutta instrumenttia. Oisin aika yllätynyt jos tää kehitys menisi siihen suuntaan.

M: No tässä on aika paljon sivuttukin sitä, nää kirjoittaminen ja näin, mutta missä omassa tekemisessä sä näät leikkimistä?

K: Toi on hyvä kysymys, odotas kun mä oikeen mietin. Mä myönnän heti että mulla on sitä varmaan liian vähän. Tätä vois kyllä lisätä, varmaan tekisi mulle hyvää. No kyllä mä käyn... mulla on verbaalista leikkiä ku mä puhun mun mieheni kanssa, hupsuttelen. Niin kyllä se on niin kuin tällaista kielellistä leikkiä mitä mä teen. Eli puhumalla, kuvittelemalla, ja sitten ehkä just jossain tällaisissa urheilullisissa jutuissa niissä voi olla leikillisyyttä mukana. Että siinä ne oikeestaan on, en mä oikeen keksi mitään muuta.

M: Sä sanoit heti että sitä on liian vähän, mitä siinä voisi sitten olla lisää?

K: Joo, no sitä mäkin tässä just mietin että mitä se voisi olla. Kun mä sanon heti että mä en halua pelata mitään, kun lapsenlapset haluaa tehdä jotain niin mä

suostun lukemaan mutten pelaamaan, siinä mä oon jotenkin rehellinen itselleni, että mä en halua pelata. Ja tota mä en osaa vastata tähän. Tää oli must niin älyttömän hyvä kysymys. Ett ehkä sitä sitten ei tarvi olla lisää, ehkä tää on sitten ihan tasapainossa. Mutta just mietin lähinnä sitä kun ei tee työtä, ehkä mä voisin tehdä jotain muuta kuin työtä. Että jos mä aattelen että on työ ja leikki ja se leikki niin kuin edustaisi sitä vapaa-aikaa niin kyl mä, nyt tällä hetkellä kun en pääse, niin haluan kuunnella musiikkia, mennä konserttiin, haluan harrastaa kuulijana. Mä haluan mennä oopperaan, mä haluan mennä konserttiin. Tää on se mitä mä haluan tehdä. Ja mä haluan mennä teatteriin. Että mä rakastan tällasta, ja siitä on nyt tällä hetkellä pula, kun ei mihkään pääse, että sitä mä kaipaen. Et ei kai sekin vois olla osa leikkiä? Mä oon viime vuosina vasta aloittanut oopperan harrastamisen. Ennen mä olin sitä mieltä että se on toi tylsää ja mä en jaksa keskittyä ja mä en ymmärrä sitä, ja tota noin, sitten mä oikeen päätin että tää on mun projekti että mä rupeen oikeen kuuntelemaan tätä ja mä oon kuulkaa käynyt ihan älyttömästi oopperassa. Mä kävin yhtenä vuonna kymmenen kertaa. Me asutaan ton metropolitan -oopperan vieressä New Yorkissa, me joka kuukaus ollaan mun miehen kanssa oltu siellä. Yhtenä vuonna mä näin viis kertaa Toscan. Kaks kertaa Metropolitanissa ja yhden kerran Tallinnassa ja yhden kerran Helsingissä, yhden kerran Savonlinnassa. Ja mä aattelin et kyl se on kumma juttu jos mulle jää jotain mieleen tästä. Mutta mä oon kokenut että se oopperamusiiikki, jollain tavalla se niin kuin saman aikaisesti rentouttaa mua ja stimuloi. Että mulla on oikeestaan sen jälkeen hyvä olla. Että jotenkin mä pääsen omasta päästäni eroon jollain lailla. Koska mä oon huomannut että heti jos mulla on hilainen hetki mun pää palautuu mun kirjoitustöihin. Tai mun opiskelijan töihin. Että mun on hirveen vaikee päästä pois siitä. Mutta en mä siellä oopperassa ajattele mun työtä. Sama juttu konserteissa, sitä se palvelee. Mä pääsen tosta niinku päästäni eroon. Mutta silloin tarkoittaa sitä että mä en itse tee aktiivisesti jotain vaan mä kuuntelen ja katselen kun toiset luo jotain. Että mieluummin mä olen sitten katsojana. Ja teatterista mä tykkään hirveesti, että jos ajatellaan että mä olisin jonkun luovan ammatin valinnut niin se olisi tietysti näyttelijä. Mä osaan puhua ja kirjoittaa nii silloin se olisi teatteritaide, et jos mun olisi pakko, että nyt hyppäät, niin en mä rupeis maalaamaan, en mä rupeis laulamaan, soittamaan, mä menisin näyttelemään. Se ois ihan selvä juttu. Se nyt on varmaan lähinnä sitä mun ammattia muutenkin et mä esiinnyn suurille yleisöille ja puhun heille, että se olisi sellainen luonnollinen siirtymä jos sanottais että on pakko siirtyä taiteelliselle alalle.

M: Sä sanoit että sä leikit liian vähän ehdottomasti, että sitä pitäisi lisätä, niin miks? Mistäs se tuli?

K: No se tulee siitä että mä oon ehkä vähän liiankin innostunut tästä omasta työstäni. Mä olen kyllä varmaan työnarkomaani. Ja kun se on sellainen työ mistä ei pääse koskaan irti, kun ne kirjoitukset ja ne, tavallaan se ei ole sellainen työ että sä olet kahdeksasta neljään ja vapaudut vaan mulla on aina joku kesken. Niin kyllä se toisaalta lähtee siitä että mä rakastan työtäni. Että sinänsä se työ- ja vapaa-aika, se sekottuu, Että sitten mä joudun jotenkin huolehtimaan itestäni. Ja niinkun aatellaan että elämässä pitää olla muutakin. Ja sitä mä nyt jo prosessoin, mähän jään eläkkeellekin, että pitää olla elämässä muutakin. Että sitä mä ehkä tässä etsin. Ehkä se leikki, mä aattelen vapaa-aikaa tässä ehkä enemmän.

M: Niin ja varmaan jos on jotain tommosia isoja kirjoitustöitä meneillään niin sä varmaan prosessoit sitä

K: Kuule koko ajan! Ja mä oon kuule välillä ajatellut että mä oon varmaan todella kauhea ihminen, että mun mies on joskus valittanut kun me käydään aamulla kävelyllä, niin mä oon joskus valittanut kun hän ei puhu mulle mitään. Niin hän on sitten sanonut että hän on yrittänyt puhua mulle siinä lenkillä niin mä sanon vaan joo joo ja oon omissa ajatuksissani. Että todennäköisesti, mä oon tämmönen, ja mä oon aatellu että mä oon kauhee ihminen, että mä en oo läsnä. Mä koko ajan pyöritän näitä omia kirjoituksiani. Että on sekin aika kauheeta.

M: Siellä rattaat pyörii koko ajan.

K: Joo, ja sitten mä pyöritän samalla tavalla mun opiskelijoiden töitäkin. Mä samaistun niihinkin, että mulla on kuule monta gradua tekeillä. Monta väitöskirjaa. Onhan siinä tietysti se etu että ne tulee hyvin tehtyä kun niihin paneutuu mutta ehkä mä otan liian vakavasti tän mun työn, että vois vähitellen alkaa hellittämään.

M: Onko sulla sitten jotain tapoja millä sä ohjaat opiskelijoita rentoutumaan sen kaiken gradun ynnä muun stressin...

K: En mä osaa ohjata ketään rentoutumaan, mä osaan vaan ohjata tekemään töitä. (Naurua) Että sinänsä tääkin, että mä oon tässä näin, niin tää oli mun miehen idea ja kaikki, ja sitten kuitenkin mä oon itekkin miettinyt että tää on mulle sellainen mahdollisuus että mä en pyöritä sitä työtä päässäni, että pyöritän sitten vaikka jotain muuta, että tääkin on ihan tervetullut juttu.

M: Niin, vaihtelua

K: Joo, kyllä kyllä.

M: Ja se on jännä mitä kaikkee sitä sitten kun on paikallaan, mitä sieltä lähtee pulppuamaan.

K: Joo, kuule, kuule, tää on varmasti mulle, tämäkin, erittäin hyvä juttu. Ja sitten mä oon iloinen, mä huomaan tässä senkin, että mä oon hirveen hyvässä kunnossa, mä jaksan seistä tässä hirveen hyvin. Että tääkin oli semmoinen mielenkiintoinen juttu. Joo, että mä oon aika hyvässä fyysisessä kunnossa nyt, varsinkin kun me ollaan ravattu niin paljon, ja sitten kyllä mun toi ajatuskin toimii. Mun mies sanoo että mä aina sanon että mä en pysty kirjoittamaan mitään, aina kun on joku uus juttu, mä oon aina heti sanon että tää on mun viimeinen juttu että minulta ei synny yhtään ajatusta. Mutta se vaatii sen että mä laitan ne sormet siihen tietokoneelle niin sitten ne rupee tulemaan. Ei ne ajatukset ole tuolla valmiina. Että mä vaan siirrän paperille. Vaan se on prosessi. Mun pitää käynnistää se prosessi ja sitä kautta se uusi syntyy. Ja aina on syntynyt. Ja joka kerta mulla taas on sellainen tuska että mä en osaa tehdä mitään. Että sekin on ihan käsittämätöntä että mistä sellainen tulee.

M: Niin, luulisi että kun on kuitenkin niin paljon näyttöä siellä..

K: Ei, ja sitten toinen asia, nää julkiset isot esiintymiset. Luulisi että se tulee helpommaks. Mutta ei, se tulee vaikeemmaks. Se ei ole niin että se tulee helpommaks. Vaan ehkä kun se rima nousee, tiedätsä, ja sitä vaatii itteltään... Mulle on entistä vaikeempia nää isot julkiset esiintymiset. Vaikkei ole mitään syytä, kaikki ajattelee että sähän olet tottunut, mutta ei se ole niin.

M: Niin niin, koko ajan odotetaan enemmän ja enemmän.

K: Kyllä, tai ite odottaa. Ja mä musitan ihan sellaisia kuuluisia ihmisiä joita mä olen kutsunut ja he on olleet että he ei jaks enää näitä puheita, ihmettelin, ja sitten jotkut lopettivat jopa kirjoittamisen, että sekin on tullut heille vaikeeksi. Niin nyt mä alan niinku ymmärtää että se on tällainen prosessi. Ja sitten mä oon miettinyt että onko se joku terve prosessi. Mulla on ystävä, erittäin fiksu ihminen, joka on mua pari vuotta vanhempi, että oisko se tervettäkin että ihminen jossain vaiheessa löysää. Että tää on ollut tällainen jumalaton kilpajuoksu tää akateeminen ura, niin mä aattelen että se on tervettä jos ihmisellä rupeaa olemaan sellainen olo että puheet on puhuttu ja kirjoitukset on suurinpiirtein kirjoitettu että... (Naurua)

M: Voi julistaa tolla tavalla ja sitten yllättää kun sieltä tulee taas jotain

K: No joo-o. Eiks jotkut taiteilijat sano että ne tarvii jonkun luovan tauon? Onks tämmöstä?

Marjukka: No siitä on aika paljon keskusteltu. On jotkut joo. Joku sanoi joskus että jos tulee oikein huonoja töitä niin on parempi lopettaa ja kattoo sitten kun tulee oikein hinku tehdä niin maalata sitten, niin tota... Mä itte taas ajattelen päinvastoin. Jos tuntuu että ei suju tai tollai, pitkä tauko voi olla vaarallinen että sehän vaihtelee kko ajan mitä sä teet, että eihän se oo koskaan tasaista. Ja sitten maalatessa yks kaks joku maalaus lähtee itestään viemään.

K: Joo, se on sama juttu että sun pitää mennä siihen prosessiin, mä koen samalla tavalla. Ja sitten kun mä katon omiakollegoitani, niin kuulkaa jos sä lopetat, niin sä et enää uudestaan sieltä nouse. Tämänkin mä oon huomannut. Et sä niinku yhtäkkiä sitten ala kirjoittamaan jos sä pidät jonkun monen vuoden tauon. Ihan oikeesti.

Marjukka: Ja maalaamisessa on ihan sama. Vaikka monen kuukauden, ei se ole niin yksinkertaista siitä, se on parempi maalata joka päivä ihan mitä tahansa että se niin kuin pysyy, koska silloin sulla kuitenkin tuolla tapahtuu.

K: Mä uskon sen.

M: Joo, mä oon huomannut sen kanssa, jos on sellainen tilanne ettei maalaaminen suju, niin mä maalaan ihan mitä vaan, mulla on semmoisia pohjia joihin mä saan oikeen omalla luvalla sotkea. Ja sitten niistä tuleekin tosi mielenkiintoisia kun sitten tulee kerroksia kerroksien päälle.

M: Mä muistan mä luin David Lynchin elämäkerran ja siinä se kertoi yhdestä elokuvasta joka oli vähän floppi, mutta sen jälkeen oli ihana tehdä töitä kun ei ollut mitään odotuksia, että sieltä pohjalta onkin taas kivempi lähteä tekemään kuin että ois koko ajan ne hirveet paineet että odotetaan sulta sellaista wau:ta.

K: Joo, mutta kyllä mä uskon että se on taiteessa sama juttu kuin tieteessä että sun on pakko niinku aina rakentaa sille aikaisemmalle, et sä niin kuin yhtäkkiä tee mitään uutta. Että tiede rakentaa aina aikaisemmille niin tavallaan ei ihan nuori voi tehdä sitä samaa tuotosta kuin se jolla on jo vuosikymmenien, se on rakentanut sen sinne. Tässä pitää hyväksyä se että kyllä se niin kuin iän, tietynlaiset teokset tulee vasta tiettyssä iässä. Tai ei niinkui iässä mutta kuinka kauan sä oot ollut. Että sun pitää oppia metodit, siellä on tietyt tutkimusmetodit, ja sitten aika usein että sä teet hyvää työtä sun pitäis tavallaan hallita vähän useampi kuin yks metodi, niin ei nuori ihminen, se oppii ensiksi sen yhden metodin, sulla menee viis vuotta että sä teet yhden tuotoksen sillä yhdellä metodilla, no sitten seuraava viisi vuotta menee jos sä otat jonkun seuraavan metodin, siinä on mennyt jo kym-

menen vuotta, ja sitten ne suurimmat työt on semmoisia missä niin kuin yhdistetään erilaisia näkökulmia. Niin ei kukaan ihan aloittelija oikeestaan siihen pysty. Että siinä mielessä tässä tieteessä sua hyödyttää se että sä kypsyt.

M & Marjukka: Sama se on taiteessa.

Marjukka: Se vaatii sen että siellä on se sellainen traditio, niinsanotuu, se taidehistoriallinen traditio, mihin sä rakennat ja nojaat sitä. Mutta se on niinku hirveen paljon alitajuista, että se ei ehkä ole niin tietoista. Mutta sitä pitää olla ja paljon sitä tekemistä. Kun joka kerta kun sä teet, sä teet löytöjä. Ja näät enemmän. Ja sitä kautta se kasvaa.

K: Pystytsä sanomaan että, jos mä näin kysyn, jos sua haastateltais, ja on ehkä kysyttykin, että mikä on sun mielestä sun paras työ?

Marjukka: Ei sitä pysty sanomaan. Mutta tietysti mulla on semmosia. Mulla on yks kotona, joskus 2000 -luvun alussa Ilkka Juhani Takalo-Eskola oli Mäntän kuuraattori, niin tota, eikun 90-lukua se oli, Se kutsu muutamia taiteilijoita ja sai itse valita sen paikan. No kaikki halus tietysti niitä saleja, mutta mä ihastuin semmoseen, se oli muistaakseni musta vanha mylly, tai se oli hyvin hyvin tummat hirsiseinät, ja siellä yks huone mikä oli aika lähellä neliöä, niin mä sanoin että mä haluan ton, ja sitten kaikki ihmetteli ja mä tein sellaisia maalauksia että mä piirsin, suunnittelin ne siihen tilaan. Tein hiilellä ensin ja sitten valkosella, valkosta, että niistä tuli valkoisia, ne on ikään kuin valkoisia maalauksia mutta se valkoinen väri elää siellä ja viiva, se hiiliviiva elää siinä, niin niistä mä, ne on kyllä edelleen semmosia että mä nostan. Mutta sitten toinen on mun kiinan työt.

K: Ai sulla on sellaisiakin?

Marjukka: joo, isot, semmoisia, jotka kuvaa tiloja. Sitten on noi isot kukat tossa näkyv vähän tota vihreetä.

K: Näitä sun kukkia mä oon nähny eniten, et sanotaan, se mitä mä oon kattonu, eiks sulla oo aika paljon kukkia?

Marjukka: No en mä, se on vaan kato mitä mä oon pannut tonne nettiin, et mulla on hirveen paljon kaikkee, mulla on kauheesti tehty ihmisistä kuvia, erilaisista ihmisistä, klovneista, noista lapsista, niiden kasvaminen kokonaan...

K: Onks jokaisesta lapsesta tehty?

Marjukka: No Misasta on eniten, se on tietysti kun se on vanhin, ja Misa tanssi niin se tykkäs olla siinä balettipuvussa. Ne on aika upeita, just katoin se oli joku vanha kritiikki kahdeksankymmentäluvulta, katoin eilen, löytyi yhden mun ystäväjän jäämistöstä, toi Markus Sallinen toi mulle niitä sieltä, kun se oli käynyt läpi

niitä. Siellä on muuten yks hieno sun piirustus! On lehtikuva missä on toi justinsa, niin se on kyllä aika hieno, että mä vaan, se on just se typeruus kun aina kuuntelee mitä muut sanoo, ei ois pitänyt kuunnella, kun Christina Bäcksbacka sanoi, niin että siitä tulee mieleen... ja sitten se niinku sano jonku joka mun olisi pitänyt tietää, siis mutta se ei sanonut sen taiteilijan nimeä, ja se jäi vaivaamaan koko iäksi. En mä tiedä takottiko se Degasta, ei se ole Degas alkuunkaan, kun toi on iso ja värillä tehty ja muuta kuin joku sen pastellimaalaus. Se on vaan se aihe kun on ballerina. Se on tosi komee siinä lehdessä mustavalkoisena kuvana, kato ei siihen aikaan mitää värikuvia ollut lehdessä. Ja tämmösiä, mutta eihän niitä muista. Niin, se oli et mitä kaikkee oon maalannut, no ihmisiä ja sitten mä tein Kaupungin teatterista sitä Nousiaista ja kaikennäköstä oon tehnyt. Ja asetelmistahan mä olin hirveen tunnettu, ne on nyt vaan jääny, oli isoja asetelmia missä oli kuolleita kukkia ja kaikennäköstä. Mutta noi kukat tuli, nää kukat tuli varsinaisesti kun mä olin siellä pariisissa 2010, niin seillä on sellainen iirispuisto, niin mä löysin sen missä mä en ollut ikinä nähnyt niin sioja iiriksiä, niin niistä mä hullaannuin ja maalasin koko näyttelyn sieltä ja siitä se kirjoitti se yks kriitikko että tuli niin täyteen ettei voi jatkaa...Ja sitten onhan mulla maisemia! Valtavia kiinasta ja tota sitten myöskin suomesta. Se on niin vaikee, että niissäkin on taas semmosta just tommosta ekspressiivisyyttä. Sitten en mun asetelmat oli hyvin rakenteellisia, muistan, kun tota, se oli hautalan jorma kun sanoi niin että kaikenmaailman realisteja jossain, niin hän sanoi että eihän sulla, ei hän sinusta, sullahan noi on jotain muuta, et sen hän niinku korjas, et se oli hyvä